

Mahjas Beesis

Illustrēts nedēļas šurnāls sinatnei,
literaturai, mākslai un sadzīvei.

N° 27.

1909. gadā.

Sinabl trešdienās.

Saturs:

Lautstrādnieku sabūms un stāvoklis
Vidzemē. Dr. Adolfa Agthes.

Atbilde protestejošām bērnetēm. No
Apsātijas. (Beigas.)

Vidzemes Schweize. III. Ar ilustrācijām.

* * * D. Merschkovska dzejols.

Kad druva brest. Renē Vasena romāns.
No franšču valodas tulkojis.

Ponzijs Pilats. Anatola Franša „Le
Procurateur de Judée.”

Lutvija. J. Akuratera dzejols.

Apsāts: Sinibu tomīšijas vasaras sapulzes.

Taschadas sīnas un paškojumi.

Sildes: Zehju tagadejā pils. Zehju pils parks.
Zehju pils drupas. Behrsaines gimnāzija.
Aina Zehju aplahetnē. Jaunais wahju valsts-
kancelers T. fon Betmans-Hollvegs. Grafs
Stanislawas Badenijs.

Abonešanas maksa

Ar peesūhtišānu cehšēmē:		Rīgā saņemot:		Ar peesūhtišānu ahrēmēd:	
Par gadu	3 rēl. 50 kap.	Par gadu	3 rēl. 50 kap.	Par gadu	5 rēl. — kap.
" 1/2 gadu	2 " — "	" 1/2 gadu	1 " 50 "	" 1/2 gadu	2 " 50 "
" 1/4 gadu	1 " — "	" 1/4 gadu	75 "	" 1/4 gadu	1 " 25 "

Numurs makšā 10 kap.; tātra adrešes maiņa 10 kap. Gludinājumi makšā 10 kap. par weenstējīgu smalku rindīnu.

II. Rig. Krahj-Aisdemu Sabeedriba

tagab atrodas

Sabeedribas pašchas jaunajā mahjā

Aleksandra eelā Nr. 12

(Dzirnavu eelu stuhri).

Veenam noguldījumus no 1 rubļa faktot un maksā 5—6 procentus; par tefošu rešlinu 4 proz.
Noguldījumus īsmakšā tuštīt bez usteikšanas.
Išneeb! aishēmumus pret wehrspapīrem, obligāzjam, galveneekem un perfontigu drošību.
Darba laiks no 10—2. Telefons 1388.

W a l d e.

Beektā Rigas Sawst. Kredit Beedriba,

Terbatas eelā Nr. 7. Telefons 1905.

Makšā par noguldījumeem 3—6 procentes.

Aprehkina par wekselu diskontu 7¹/₂—9¹/₂ procentes.

Kase atvehrta no pulkstien 10—3.

W a l d e.

Kannuma, ahdas, šilistās, pušča un dšimuma šlimibās itdeenās no plkst. 9—1 un no 6—¹/₂ 9 w. No pulkst. 5—6 w. tit damas un behrus. Rigā, Maršalu eelā 8, tuwu pee Grehneeku eelas.

Dr. Machtus.

Dr. Kliorin,

ahdas un dšimuma šlimibās praktiseju wafarā Iļgezemā, Gumas eelā Nr. 1, no pulkst. 4—6.

Peeneru ahdas, pušča un weneristno šlimneekus sawā primatšinišā, Terbatas eelā Nr. 7 (ee-ja no Dzirnavu eelas), no plkst. 9—11 un no 5—6 un beš tam otrdeenas no plkst. 7—8 wafarā.

Dr. J. Kraukst.

Dr. P. Jurjana

wezmahstu škola, Rigā
(ar krona teešbam).

Saumu školneekšu ušnemšana katru deenu no 3—5.
Luwatās šinas pee Dr. P. Jurjana, Alberta eelā 2a. Telef. 3739.

Slimeem

žilwela organišmu, fastahdita sem ahrstu Abramowa un Winogradowa redakšijas, ištubta beš maksā. Adrese: Д. Калениченко, Москва, Козловский пер. № 21, вв. № 66, собственный домь.

Šlatons „Sekara šklidrumo“ no D. Kalenitschenko maksā 2 rbl. 50 kap. fuštisšana 1—3 šlatoni 40 kap. (war ari uš pehzmakšu).

R. Nebelsiecka pehzn.,

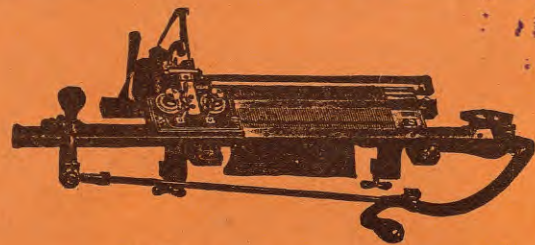
zalku eelā 11, Natus krahstafei,

gumijas un metala štempeli
grawuras,
Elishejas un krahšas

peedahwā lehti gļi-
talā ištubumā jau kopš 25 gadeem.

Kafijas ahr-dedsinatawa
„NEKTAR“
peedahwā weenmehr swaigi
dedsinatu un maltu kafiju par
lofi mehrenām zen. Ari nededsinā-
nāw-kafiju, tehju, zuku ru, u.t.t.
Leelā Aleksandra eelā 24.
Eeja no Romanowa eelas.

Kronberga
„Baltica“
ir labatā
familijas

adama mašhina,

weenigā mašhina, lura sawas weentahršhās konstrušijas, weeglas apeeschanās un weeglas eemahzišhanās deht ir katram eewehlama. W mašhinas war 150 daschadus preekšmetus un 185 musturus ištubt. Pamahziba par brīhwu. Par mašhinas labumu un išturtību teel galwotš.

Dabujamas weenigi pee

J. Kronberg, Rigā,

adamo un šhujmašhину weikalā, Kungu eelā Nr. 28.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leektirgotawa,

peedahwā

eekššemes un ahršemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

stipru wihnogu wihnu 50 kap.

šefošhās šilialēs:

Guworowa un Dzirnavu eelu stuhri,

Delgawas šhofejā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Mescha eelā Nr. 4a,

Petšhat tunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wez-Rigas stuhri.

Mahjas Weefis

Nr. 27.

Rīgā, 8. jūlijā 1909. g.

54. gada gabjums.

L. V. B.

~~Tankstrādnieku sākmums un stāvoklis Vidzemē.~~

Dr. Adolfa Ugtheš.

XIII.

Ēdā fāuktā semneeku brieblaišana. Senat muišas preekšč fewis patureja weenigi tik daudz femes, ka muišas ihpāšneeks no tās wareja apmeerinat fawas wajadšības; 19. gadšimtena šaktumā tās bija tik ap 70 puhrweetu. Wišā pahrejā semē dšhwoja semneeki, fureem preekšč wina wajadšēja strahdat. Semneeku nodewas beešči išekeeda Labatu peemehru tam par kronista Rusowa¹⁾ atstahšijumu newar peewest, kā dšimtbušešanas seedu laikos no semneekem peedšina nodewas. Muišas ihpāšneeks semneeku semi bija šadalljis „wakās“, no turām katrai preekšč wina itgabūs wajadšēja šarhšot leelisku meelastu. Uš tabdeem waku šwehtkeem — laikam ari aiš personiškās drošības — šaplubda wišk aplahrtejee muišneeki. Kad semneeki nodewas bija šamafajušči, tad eefahkās leeliska witošana, pee kam peem. it diwi bruneeeki weens otram no leela kauša ušdšehra, „beth dat en de Ogen awergingen“ (lihdš kam pa azim gabja pahri).

Šhee apstahški pawišam pahrwehrtās, kad išplatijās naudas šaimneezība. Wezee semes kungi gribeja ušturet šawu kundšibu pret zentigo pilšoniibu un winas kapitalu. Dšhwodami pilšehtās, kara deenestā buhdami,²⁾ wiwi wišpirms mehginaja bagatos pilšonus pahrspeht gresnibā un lepnibā³⁾ un eefublās pee tam parahdos.⁴⁾ Prusija bija

rahdiuše, kā muišneekem išlihdset parahdos: 1802. gadā ari Widsemē nodibinaja kreditbeedribu uš šawstarpības pamateem⁵⁾ un waldbiba tai 6 gadu laikā 4 reiš ašdewa naudu. Kreditbeedribas parahdi šudraba rubkos bija: 1802. g. 500,000 = 100%⁶⁾, diwi gadūs wehšaf 776,000 t. i. 55%⁷⁾, 1806. g. 1,463,500 t. i. 89%⁸⁾ un 1808. g.

pehž širgotajeem, kuri šawu turibu škaita pehž šimteem tuhštoseem...“ (Topogr. Nachr. I, 213. lapp.). Dwa šehjumā (34. lapp.) wišch raksta 1777. g.: „Adwotats nopelna ne wišwarigatā prahwā 30 lihdš 100 un ari wehš wairaf rubku, eekam wišch špaltu panem rotā, winam aišmafā jau uš preekšču 50 rbl. . . Naw nedširdets, ka, kas 3 gadūs bijis par adwotatu, šawūs aptahklus tā ušlabojis, ka wišch war nopirkt šew namu, kariti un širgus un pehž dāšheem gadeem gan ari kahdu mafu muišchim par dāšheem tuhštoseem rubku.“ 42. lapp. wišch apleezina ari širgotaju gresnibu: „Škweenis ne glušči nabags širgotajs tura šawai šewai ratus un širgus, jo ta reti kad nonemas šehrumu išdarit kahjam.“

1) Supel, Topogr. Nachr. II, 1777., 40 lapp.: „Kopsch 30 gadeem mušru eerafšas un tšumi tšušči loti šmalši. Gresniba loti peehemufēs. . . Muišneeku gimenes šwehtki beešči ir pahrafi par waladneeku meelasteem; lihdšpanemtee širgi un šulaini wehš paleelina fraššamu un išdewunus.“ — Keišara pawehle no 1802. g. 24. nowentbra wahrdu pa wahrdam teiktis: „Kad mehš ešam apšwehrušči, ka muišneezība. . . eefuškufēs priwatos parahdos, kuri wina apgrehtina ar šawām augšām zinsēm. . . (nodr. „Schwändische allergnädigt konfirmirtes Landschafts-Kredit-Reglement v. 15. Okt. 1802.“ Riga 1858., VI. lapp.

2) Befehl Seiner Kaiserl. Majestät an die Gouvernementsregierung v. 24. Nov. 1802.

3) Befehl v. 24. Nov. 1802., VI lapp.: „Bet lai šchāi eestahdei šneegtu wajadšigo palihdšibu, Mehš ešam pawehlejušči. . . 500,000 rbl šudraba išmafāt kā ašdewunu“ Noteikumi preekšč muišneezības bija loti išdewīgi: 30% un 30% amortižācijas. Sal. Š. Barons Ungelhardt, Zur Geschichte der livl. adeligen Güterkreditgesellschaft, Riga 1902. 7. lapp.

7) 1804. g. waldbiba atfal ašdewa 150,000 rbl. šudraba lī 100,000 daldeus Alberta (noteikumi 50% un atmafā 10 gadūs.) Sal. Barons

1) Balthasar Russow, Chronika der Provinz Lyffland . . . 3. ijd. „tho Bart 1584.“, 42. lapp., nodrušajumā eekšč Script. rer. Livonie. II, 1848.

2) Bericht v. 1804., 10 lapp.: „Widsemes muišneezība. . . zensčas. . . šawu uštšibu. . . pret šawu jauno tehwižu peerahdit žaw šawu nerimšigo uštšibu kara deenestā. Tas bija par zehloni, ka muišneezība atahlinajās no šaweem peederumeem. . .“

3) Par pilšoni bagatibu peeteekofšas leezības atrodamas pee Šupeta. 1774. gadā wišch šahša par Rīgas pilšehtu: „Šaw plaschu tirdšneezibu bagatiba lehti šakrahšās. Newajaga nemāš ilgi mekšt

3,567,500 t. i. + 144%⁹⁾). Nu beedriba ſaweem beedreem kīhlu grahmatu weidā wareja dot bagatigu kreditu un tas ari tika iſchakli iſleetots. ſau 1803. g. kīhlu grahmatu nominalā wehrtiba bija pahri par 2 miljoneem ſudraba rubtu,¹⁰⁾ t. i. 4 reis wairaf nekā bija naudas preekſch ſegſchanas. 1805. gada aprīlī maſſatajeem paſweem ar 73,000 rbl. ſtahweja pretim aktīwi tīf ar 27,000 rbl.¹¹⁾

Wareja domat, ka ſemes wehrtiba bija maſata, tapehž ka ta wairs nebija weentgais waras un ſaimneezīſtu preekſchrozību awots. Bet tā tas nebuht nebija, attīhstījās pat leelīſta tirgoſchanas ar muiſcham, kuru zenas ſpekulazija ſadſina uſ augſchu.¹¹⁾

Iſſſaidrojums ſchait parahdibai meklejams taī apſtahtkī, ka muiſchas ihpaſchneeks no ſawas ſemes wareja iſſmelt labumus, kuri muiſchas ihpaſchneeku uſſtateem bija gluſchi ſweſchi. Kapitala parahdi peefpeeda wīnus, ſawu raſchojumu pahrpalkūmus pahrdot ziteem, kas gan notika ari jau dſimtbuſchšanas laikos, bet newis ſahrtigi un ne pa ſeedu laiku. Muiſchas ihpaſchneekam wiſpahrīm bija dota eeſpehja, kapitaliſet ſawas ſemes eenahkūmus. Apſtahtkī wīnu taīfni ſpeeda pahrgrofit līhds pamateem ſawas laukſaimneezības rīhžību.¹²⁾ Wīnſch wareja eeguht wiſleelatos ſaimneezīſkos labumus, ja wīnſch raſchoja it ihpaſchi preekſch ſweſchu wajadſibam. Un preekſch wīnam wajadſeja leelu muiſchas lauku. Wīnam tā tad wajadſeja zenſtees, eewilkt jo dauds ſemneeku ſemes. Tapehž wīſ muiſchneekt greesās pret ſemneeku liumeem no 1804. gada, jo tee ſemes ihpaſchumu dalija par labu ſemneekem. Wīni uſſtahtbija pamata likumu, ka muiſchas ihpaſchneekam peekriht rīhžības teeſiba par wīſu ſaimneezīſko plaſchumu.¹³⁾ To ſinams wareja

Engelhardt, Zur Geſchichte 1902., 16. lapp. Ja Alberta dalderi reſtina uſ 1 rbl. 26 ſap. ſudraba, tad aiſdewums no 1804. g. kopā iſtaifa 276,000 rbl. ſudrabā. Ja te peekſtaita wehl parahdu no 1802. gada, tad iſnaht 776,000 rbl. ſudrabā. Tas apſihmē peeaugumu par 55%.

⁸⁾ 1806. gada waldiba pa treſcham lahgam aiſdewa 687,500 rbl. ſudrabā (5% un atmaſka 20 gabos.) ſal. Engelhardt 1902., 24. lapp. Kopā ar wezo parahdu tas iſtaifa 1,463,500 rublūs ſudrabā, peeaugums par 89%.

⁹⁾ 1808. gada bija zeturtais aiſdewums par 4 miljoneem rubleem papira nauā (% nekahdu, atmaſka ſudraba rublos pehž 25 gadeem.) ſal. Engelhardt 1902., 25. lapp. Tā ka 100 rbl. papira 1808. gada bija 52½ rbl. ſudrabā, tad aiſdewums bija 2,104,000 rbl. ſudrabā, kas ar 1808. gada parahdu kopā iſtaifa 3,567,500 rbl. ſudrabā, peeaugums par 144%.

¹⁰⁾ Pehž Tobiena, Agrargeſeggeb. Livlands . . . 1899., 277. lapp. bija 878,000 Alberta dalb. (1,106,280 rbl. ſudr.) un 908,950 rbl. ſudrabā. Iſtaifa kopā 2,015,230 rbl. ſudrabā.

¹¹⁾ ſal. Tobien, Agrargeſeggebung Livlands . . . 1899., 275. līhds 276. lapp.

¹²⁾ Tas bija nodomats jau 1802. gada. Wiſmas keiſars pawehle no 1802. gada ſewiſchki uſſwe, ka priwatparahdi muiſchneezību aiſſawejojot „ſawus kapitalūs iſleetot ſawu ſaimneezīſko eerihkojumu papilidinaſchantai“.

¹³⁾ Pat Samſons fon Himmeliſterna, kurſch ſawa „Hiſtoriſcher Verſuch über die Aufhebung der Leibeigenschaft in den Diſſee-provinzen . . .“ wezatos laikus aplūhko no progrefiwa ſtahwolka, ſchait jautajumā ir pahrnehts no muiſchneeku aiſſpreedumeem. Wehl 1838. gada wīnſch raſta: „Semneeku likumi no 1804. g. atnehma muiſchneekam, kas wīnam pehž teeſības wareja un kam ari wajadſeja peederef . . . Tee wīnam atnehma brihwo rīhžību par wīna ihpaſchigo ſemi.“ (148. lapp.)

ſaſneegt tīfai ja bija gatawiba uſ kahdu atlihdſibu. Igaunijas un Kurſemes preekſchſihme bija rahdijufe, to waldiba praſija tā pretatlihdſibu.

Igaunijā ſemneeku ſtahwolkis raſt bija wehl ſaunaks nekā Wiſſemē. Tur nemas ſemi nemehrija, bet weentfahrſchi peenehma, ka pee iſkurām mahjam wajaga atraſtees tīf dauds ſemes, žif tur pehž pildameem klaufcheem wajadſetu buht.¹⁴⁾ Kad nu wehl uſnahza neraſcha, tad 1805. gada iſzehlās ſemneeku dumpis. Waldiba praſija rewīſiju un neklauſjās ne uſ kahdām muiſchneeku eerunam. Te nu Igaunijas brunneeki ſaweem preekſchſtahwjeem Peterburgā uſdewa: Ja muiſchneeku ſemes ihpaſchumam draudetu breeſmas, waj ja praſtu jaunus nodewu upurus jeb waj ja tīktu eezeltas dahrgas komiſijas, tad wīneem wajadſetu luhgt ahrfahrteja landtaga ſaſauſchšanu, kurſch iſſtrahdatu planu dſimtbuſchšanas atzeliſchanaī.

Waldiba preekſchlikumu peenehma. 1816. gada iſnahza likums, kurſch radija¹⁵⁾ no dſimtbuſchšanas neatkarigu ſemneeku ſahrtu, bet muiſchneekem dewa pilnigas ihpaſchuma teeſības uſ ſemi.¹⁶⁾

Kurſemes muiſchneekem keiſars bija atwehlejis, waj nu ſemi tāpat iſmehrit, tā Wiſſemē, jeb waj ari dot ſemneekem perſoniſku brihwību.¹⁷⁾ Un muiſchneeki ari te iſwehlejās ſemneeku brihwlaiſchānu un par to dabuja it wīſu ſemi.¹⁸⁾

Wiſſemē brihwlaiſchana nokawejās tīfai tapehž, ka klaufchu paaugſtināſchana muiſchneekem bija iſmaſajufe dauds naudas, jo ja atzehla 1804. gada ſemneeku likums, tad tas noſthmeja atteiktees no kapitala, kuru muiſchneeki bija iſdewuſchi par ſawu muiſchu iſmehriſchānu un no wehrtſchānu. Wīni tapehž ſchaubijās tīf ilgi, kamehr rīhžības wara par wīſu ſaimneezības plaſchumu wīneem ſolija ſegt ari ſcho kapitala ſudumu. Pamudinajumu uſ to gan dewa generalgubernatora wehstule (markiſa Pauluſchija)¹⁹⁾ ſanahluſchait brunneezibai. Wīnſch norahda uſ labumeem, kahdi raduſchees Igaunijas un Kurſemes muiſchneekem zaur ſemneeku likumeem. Tee atraduſchi līhdſekli, tā „muiſchas ihpaſchneekam nodroſchinat neaprobeſchotu ihpaſchuma teeſību uſ ſemi“. Un tas eſot „zaur labprahtigeem kontraekteem noteikt wīſas atteezības ſtarp muiſchas ihpaſchneeku un ſemneeku.“ Wīnſch ari peemin, ka Rīga, Terbata un Bernawa, kurām ir muiſchas, ir gatawas ſemneekus pilnīgi atſwabinat. Un keiſara griba eſot, ſemneekus pazelt par brihweem walſis pilſoneem. 1818. gada 27. junijā markiſs Pauluſchijis pats eeradās landtagā un iſſſaidroja,²⁰⁾ ka wīna tahtlā

¹⁴⁾ ſal. te un preekſch ſekoſchā: D. Mueller, Die livl. Agrargeſeggebung, Halle, 1892., 24. lapp. un A. v. Gernet, Die Aufhebung der Leibeigenschaft in Ehſtland, Reval 1896., 14. lapp.

¹⁵⁾ ſal. Ehſtländiſches Bauer-Geſezbuch no 23. maja 1816., Pamatlikumi § 1.

¹⁶⁾ ſal. turpat § 16.

¹⁷⁾ Samſon 1838, 119. lapp.

¹⁸⁾ Kurſemes ſem. lik. no 25. aug. 1817, Wiſpahr. noteif. I.

¹⁹⁾ No 19. junija 1818, nodr. pee Samſona 1838, 124. lapp. Saturs pee Merkela Die freien Letten und Ehſten . . . 1820, 301. lapp.

²⁰⁾ ſal. Merkel, Die freien Letten un t. t. . . 1820, 306. lapp. Runa nodruſata turpat.

palisčhana amatâ attarajas no brunneezibas lehmuma.²¹⁾ Un nu muischneeziba weenbalstgi nolehma Widsemes semneeku brihwlaisčhanu.²²⁾ Keisars pawehleja no Widsemes muischneekeem ezelt komišju, kura uš Sgaunijas un Kursemes semneeku likumu pamata bija isstrahdat atteezigu projektu.²³⁾ 1818. gada bezembri projektu peenehma,²⁴⁾ Keisars to apstiprinaja 1819. g. 26. martâ ar dascheem nepezeefčameem pahrgrošjumeem un papildinajumeem.²⁵⁾

Likumano teikumi (pehž kreewu un wahžu teksta).

I. Pamatnoteikums par semneeku brihwlaisčhanu šatura muischneeku atšazisčhanos no lihdsčhinejam dšimtbuščhanas teefšbam. Par to muischneekeem teef dota pilniga ihpaščuma teefšba uš wifu semi un wikas neaprobeshota leetofčhanas teefšba.²⁶⁾ Dtrâ daka isnihžina wifus agrato gadšimtemu panahšumus. Wiša semneeku aifšardšiba isgahja uš to, šaimneekeem nodroščinat ihpaščuma teefšbas uš wiku mahjam, un 1819. gadâ isnihžinaja wifas semneeku teefšbas uš semi, kamehr agrat muisčham peedereja tikai 11 proz. no tās. Te nu gan ari wajadseja atzelt nodewu šwababibu no muisču semes, bet waldbiba ščo isdewibu palaida gazam. Muischneekeem issargaja neween muisču semi no nodewam, bet ari to semneeku semi, kura tiks pataifsta par muisču laukeem.²⁷⁾

21) P. w. 307—8. lapp.: „Apdomajeet, mani augsti zeenijamee funkci un lihdsbrahki, ka ščaj azumirli jaiščškir tas, waj es pehž šawas wehlesčhanas warešču darbotees Žuhšu labâ, jeb waj Žuhš man atnemseet eepheju uš to.“

22) Sal. „Declaration der Livl. Ritter und Landschaft“ no 21. dez. 1818, nodr. S. L. 1819, 13. lapp.

23) Sal. „Pawehli waldoščham fenatam no 27. marta 1819“, nodr. S. L. no 1819, 6. lapp.

24) Deklaracija no 21. dez. 1818, 13—4. lapp.

25) Pawehle no 26. marta 1819 (kreewu teksts): „съ нѣкоторыми нужными переменами и дополненіями“.

Tulkojajs turpretim šata: „ar dascheem par wajadšigeem aifšiteem pahrgrošjumeem un papildinajumeem.“ Jau šchis peemehrs rahda, ka teksti atkal nesaftan. Par mehtrauklu nemams weenigi kreewu teksts. „Mehš apstiprinam — tahdejadi papildinatos jaunos noteikumus“. („Мы... утверждаем... дополненное такимъ образомъ новое положеніе“). Pawehles wahžu tulkojumâ ta weetâ teifts: „Mehš apstiprinam... Ščo semneeku likumu grahmatu.“

26) Wispahreji noteikumi I. Jau te tulkojums naw glušči pareišs. Muisčas ihpaščneeku atlihdsibai peedota augstata wehtiba Tahlat wahžu tulkojumâ parahdas tahdas šmalkas nokrašfas, kuras latwifti naw ar weenu wahrdu isreizamas. Peem. „verzichtet“ weetâ „entsagt“, at šo apšimets, ka muisčas ihpaščneeki buhtu nesušči kahdus upurus, buhtu atteifuschees no kahdam šawam teefšbam, kamehr te par to newareja buht runa. Kreewu tekstâ ir runa par „šewiščkam“ teefšbam, kamehr wahžu par „peekritigam“ (zuständig). Kreewu teksts runâ par šejariškeem „rihšojumeem“, („постановленія“) wahžu tikai par „apstiprinajumeem“.

27) S. L. no 1819, wišpahr. noteif. IX. Kreewu teksts: „Muisču lauki, tapat ari semneeku, kura teef padariti par muisču laukeem, ir

Ari noteikumi par pašču brihwlaisčhanu naw nefahdi labee preešč semneekeem. Muischneekeem šawas rižibas teefšbas par wifu semi eeguwa lihds ar noteikumu isfludinaščhanu. Tâ tad wini jau pa brihwibas eewesčhanas laiku wāreja nosleht lihgumus²⁸⁾ par kalpojumeem un nodewam, kamehr pate brihwlaisčhana notika pamasam. Pirmos gabus (1819—1823.) notika šagatawofčhanas.²⁹⁾ Muischneekeem šawus šaimneekus šadalija pehž pašča patikas diwi weenlihdsigās grupās.³⁰⁾ Weenus šahka atlaist ar 1823. gada 5. maju lauku darbeem šahkotees, un otrus pehž weena gada.³¹⁾ Pehž teem nahža kalpi un watneeki, gahjeji un deenestneeki. Ari tos šadalija diwi grupās, pirmos šahka atlaist 1825. gadâ un otros nahkamâ lauku darbeem šahkotees. Kreewu teksts šata, ka ar 1826. gada 5. maju wiš Widsemes semneeki dabu brihwibu.³²⁾ Šchis pešams tâ pahprotams isteizeens. Tas war buht tikai tâ šaprotams, ka 1826. g. 5. majâ bija eesahkufes wifu semneeku brihwlaisčhana. Wahžu tekstâ isteifts, ka ar 1826. g. maju wiš Widsemes semneeki „ir brihwi“.³³⁾

Šchis tulkojums nesaftan ar kreewu tekstu lapat par šekofoscheem nošazjumeem, pehž kureem katras grupas brihwlaisčhana ilga 6 gabus. Pirmos trihs gabus atteezigo semneeku kustiba bija toti eerobeshota: wineem wajadseja palikt tai širpele, pee kuras peedereja wiku agratâ kunga muisča, un wini pat nedrihšteja aiseet uš tuwejam pilšehtam dšimot.³⁴⁾ Šekofos gabos wiku kustiba bija aprobeshota ar aprinkti, pilšehtas wineem wehl palika šlehtas.³⁵⁾ Tikai pehž tam wini wareja pehž § 13. eet pa wifu Widsemi. Tâ tad šaimneeki tâ šauktu brihwibu dabuja tikai 1830. gadâ un pahrejee semneeki 1832. un ar ščo gadu wini ari wareja nomeštees pilšehtas.

šwabadi no nodewam... Kamehr kreewu teksts leeto tagadni, kamehr wahžu tulkojumâ ir runa par „semneeku semem, kuras palikufčas par muisčas semi“. Tâ tad leetas, ka jau preešč 1819. g. semneeku seme ir eewilfta.

Wahžu teksts: „Muisču seme, tapat ari semneeku semes, kuras palikufčas par muisču semi, ir šwabadas no nodewam...“ („Hofesländer, desgleichen Bauerländereien, welche... Hofsländer wurden, sind schatzfrei...“).

28) S. L. no 1819, wišp. not. VII.

29) S. L. no 1819, wišp. not. IV, 1. punktš.

30) S. L. no 1819, §§ 5 un 7.

31) S. L. wišp. not. IV, 2.

32) S. L. wišp. not. IV, 2 (kreewu teksts).

33) S. L., wišp. not. IV, 2 (wahžu teksts).

34) S. L. §§ 13 un 15.

35) Wini nedrihšteja atšahht atteezigās brugu teefas eezirtut (S. L. § 13). Tahdu bija Widsemes zeetsemē astoni, pa diwi katrâ no 4 dubultaprinkeem (Rigas-Walmeeras, Žehšu-Walkas, Terbatas-Werawas, Pernawas-Wilandes), no kureem zehlas tagadejee astoni aprinkti. Sal. Prowinzialteeš. I, 397. p. — S. L. § 15.

Atbilde protestejoŝchàm berneetem.

No Aŝpaŝijaš.

(Weigáš.)

Dtrais, ne masat ŝwarigs motiws manam rakŝtam bija mana miħlestiba us manu tautu. Us to bija pamatoti mani galwenatee praŝkumi, us kureem berneetes tikai personisko mekleddamas, nemas naw atŝautuŝchàs. Man tee tadeħt wiŝa iħsumà jaatkahrto weħkreiŝ.

Es ŝaziju, ka muħŝu masà tauta, pahrlaisdama peħdejos weħsturiŝkos briħŝchus, ir redŝama ĥuwuŝe us tautu ŝtawes un ka liħdš ar to preeŝch wiņas ir ŝabzees kulturáš laikmets.

Ka masa tauta tikai tad ween war paŝtahwet leelo tautu ŝtarpà, ja tai toti augŝta kultura.

Es aishrahdiu us inteligento ŝpeħtu truhkumu un, mekleddama ta zehlonus, ŝalihdŝinaju ŝenako idealismu ar tagadejo indiferentismu.

Weħsturiŝkais atŝkats weđa mani ari atpaĥat us 90. gadu ŝahkumu, kur „D. Lapà“ tika iŝtarota zihna ŝtarp wezu un jaunu un kurech bija leelu paŝahkumu un iniziatives laikmets. Sewiŝchti aŝa ŝchi zihna bija 1894. g. un es aishrahdiu, ka ŝeeweeshu jautajums tur ari eeneħma weenu no galwenatàm weetam un ka man kà wejai liħdšzihnitajai, kura toreis ŝtahwejuŝe ŝchàs kaujas pirmajàs rindàs, ir teeŝbas tagad praħt: kur palizis tas, kas toreis ar ŝajuhŝmibu tizis ŝehis? Turklahť es ŝalihdŝinaju, ka toreisejais ŝeeweeshu jautajums bija etiŝka rakŝtura un tagad tas ĥuwis tikai par ekonomisku.

Es usweħru, ka mums tagad ŝpeedoŝcha wajadŝiba wahť kopà wiŝus inteligentos ŝpeħtus, lai tiktu daudŝ kraħŝchnaka ptauja wahťta no pagahťnes apaugtotàs druwas.

ŝakarà ar to es aishrahdiu, ka tee, no kureem wiŝwairat waretu praħt, wiŝmasat dob. Un ka ŝewiŝchti ŝeeweetes, kuras ir dŝihwibas uguns kuhrejas, nedriħťŝi kaut ŝchai ugunij iŝtweħlot pelnos un apmeerinatees ar eeguħtàm aroda ŝinaŝchanam un ar wairat waj masat eeneŝgu praħť.

Aħť bija mani pahrmetumi tanì ŝinà, ka muħŝu iŝtudejuŝchàs jaunawas iŝkliħť pa tahlo Ķreewiju un muħŝu paŝchu tautai labuma zaur to naw neħahda.

Tas bija mana rakŝta galwenais ŝaturs, ap kuru wiŝs zits grupejàs tikai kà papildinajums.

Ziħ nu berneetes us to ir atbildejuŝcháš un ĥahda ir wiņu atbilde?

Iħŝtenibà wiņas neħa naw atbildejuŝcháš un to wiņas ir atbildejuŝcháš, ar to tàs tikai manus pahrmetumus ir paŝtiprinajuŝcháš.

Kad es taiŝni pahrmetu, ka wiņas liħdš ŝchim neħa naw preeŝch tautas darijuŝcháš, tad wiņas ari atbild: „meħŝ neeŝam tautai dewuŝcháš eemeŝla ne uŝbudinatees ne ŝajuhŝminatees“. Un reiŝe taiŝchu nemas apgalwot, ka wiņas tautai tuwu ŝtahwot un es nebuħt nē.

Kad es tahľat pahrmetu, ka wiņas, aiŝeedamas pee tahľàs Ķreewijas ŝemŝtwam, atrauj muħŝu maŝajai tautai nedaudŝos ŝtudetos ŝpeħtus, tad wiņas atkal manus pahrmetumus neapghŝdamas, bet paŝtiprinadamas atbild, ka wiņas aiŝejot gan pa ŝemŝtwam un peeŝpauŝch turklahť man par peħdejam pamahzibas, kaut gan laiŝnàs pamahzijas war ŝinat, ka es Ķreewiju eŝmu wairat tuwumà redŝejuŝe, neħa wiņas.

Bet ari pee ŝchis atŝiħŝchanaš wiņas atkal peemetina, ka tauta eŝot ar wiņam weenis praħtis un ar mani nē.

Ķo lai peħť ŝchahdam atbildem ŝaha! Wiŝpareiŝkais wahrdš buħš tas, kuru wiņas paŝcháš laikam leeto ŝawà ŝtarpà ŝarunadamàs un kurech ari lepojas wiņu proteŝtà, tas ir: — paŝcheedomigas nelgas.

Neiŝdibinajami tik ir, kur berneetem raduŝes ta neapghŝchamà pahrlēeziba, ka wiņas tautai tik tuwu ŝtahw un ka peħdeja wiŝur ar wiņam weenis praħtis?

Un ar ĥahdu droŝchibu wiņas mani noŝchťir noŝtu kà birgeleeni un paŝcháš ŝewi ŝauz par proletareetem, kur wiņu eŝŝtenzei taiŝchu par droŝchu pamatu — kà wiņas paŝcháš atŝiħŝtas — ir wiņu teħwu maŝwais naudas maŝs un wiŝa mana eŝŝtenze turpretim balansē manas algotas ŝpalwas galà? Waj proletariata jehdŝeens tagad tà ŝaprotams? — ŝawu zihnu par teħwu maŝu atdariŝchanu un maħtes baiku nomeerinaŝchanu berneetes war ŝauť par proletariŝku zihnu, zits to nedaris...

Un ŝchis paŝcháš ŝawadàs „proletareetes“, kuras ir „legalas liħdš pat treŝchai aħdai“, ar gluŝchi atklahťtu nizinahchanu runà par legalà maŝŝŝma laikmetu un wiņa darbeneeħem, kuri bijuŝchi „tikai tuŝchu ŝraŝchu kaleji,“ — protams, ŝalihdŝinot ar neredŝamajàm ŝtudram — berneetem.

Bet to gan wiņas meħgina — atŝchťirt no ŝchà laikmeta Doru Pleeŝcham un peerindot to pee ŝewim. — Dora Pleeŝcham, man ŝchēet, bija iniziatives deweja, ne barà ghajeja un paľakdaritaja, un kad es runaju ŝawà rakŝtā par beħdeligam, kuras weħtra meħťka preeŝchà atŝpeeda atpaĥat, tad es taiŝni domaju wiņu kà wiŝpirmo. Berneetes bija atkal tik gudras man to pateiťt, ko es taiŝchu driħŝtetu labat ŝinat, jo Dora Pleeŝcham un Ķahnis Pleeŝchans ir weenas meeŝas un weena gara beħrna.

Bija jadomà, ka naw wairš eeŝpeħjams eet tahľat naiwitatē, neħa berneetes ar legalà maŝŝŝma nizinahchanu, bet ŝchis neredŝamàs ŝtudras parahpuŝcháš taiŝchu weħť tahľat, pahrspeħdamas pat tàs paľakas muŝcháš, kuras leelijàs ar ŝaweem puhľineem arŝchanà, ŝehdedamas us araja ŝirga muguras: Berneetes atŝauzas weħť us „proletariata aŝnim un dŝihwibu, kuras liħtas us pahrlēezibas altara“, ar ĥluŝu zeribu, ka laiŝnais laŝtajš nomanis, ka ari berneetem tur daka. Bet tas nu ari preeŝch laiŝnà laŝtaja par daudŝ, jo us ŝcha ŝweħtā altara, kuru gan wajadŝetu kautretees eewiľt polemiťt, naw tezejufe itin ne-weena pilite no berneeshu aŝnim, ne tikdaudŝ, ziħ wiņas eeŝtrambà netiħŝchi ar lanzeti.

Tit maš, ka winas kautkahdas idejas dešt ir zeetufčas, tikpat maš winas ari ir kautjel ko preefch tautas darijufčas, lai paščas deefin kà leelitos.

Un wašferdigi naiwi, kà redsejam, winas to ari paščas reisu reišam negribot atšifst, beigās wehl itin meerigi peebildamas, ka winam ari nemas neefot wafas preefch tautas ko darit.

Kurfch latweetis gan war par sewi fazit, ka tam wafas? Masà tautà un pee tam wehl progrefejofchà, wišš spehki par daudš konzentreti. Mums katram jastrahdà diwi darbi: weens maises, otrais fawas mišlestibas darbs.

Bes ta studenteenem ir garas brihwdeenas, wafarà pat lihš trim mehnešcheem. Ko winas pa tam dara?

Mehš finam, kà mušfu tautskolotaji pawada fawas wafaras brihwdeenas. Kad tee zauru gadu ir elpojufchi peefmafufchu gaisu, mahžidami par toti nepilnu algu toti pilnu klaš ar behrneem, tad fchee nowahrgufchee idealisti,

starp kureem dašham labam jau perinajas dilona dihgfi krahtis, mahzas wehl pašchi, apmelledami wafaras kurfus.

Waj mušfu akademifki išglibtotàs damas ir eedomajufchàs no fawu finafchanu pilnajeem galdeem atmešt ari kahdas drumflas preefch wineem?

Waj fchis proletariata barweedes ir kaut kur peedaliufchàs kahdos preefch tautas farihkotos brihwkursos?

Lihšš fchim tas wehl nauw notizis. Un tee jau ari ir tikai pahris peemehru, kufus te minu. Mišlestibai uš tautu ir azis redset wehl daudš wairak, kas buhtu jadara un ta ari finàs atrast preefch darba laiku.

Mani berneetes war nonizinat un ušbrutt man wehl rupjakà weidà, nekà winas jau darijufchas, bet atklatibas balš winas newar aplufinat, un ta waj nu ar manu waj ari ar kaut kura zita muti war un drihšt prašt:

„Kahds labums mums no mušfu studentu iofchàm feeweetem?“

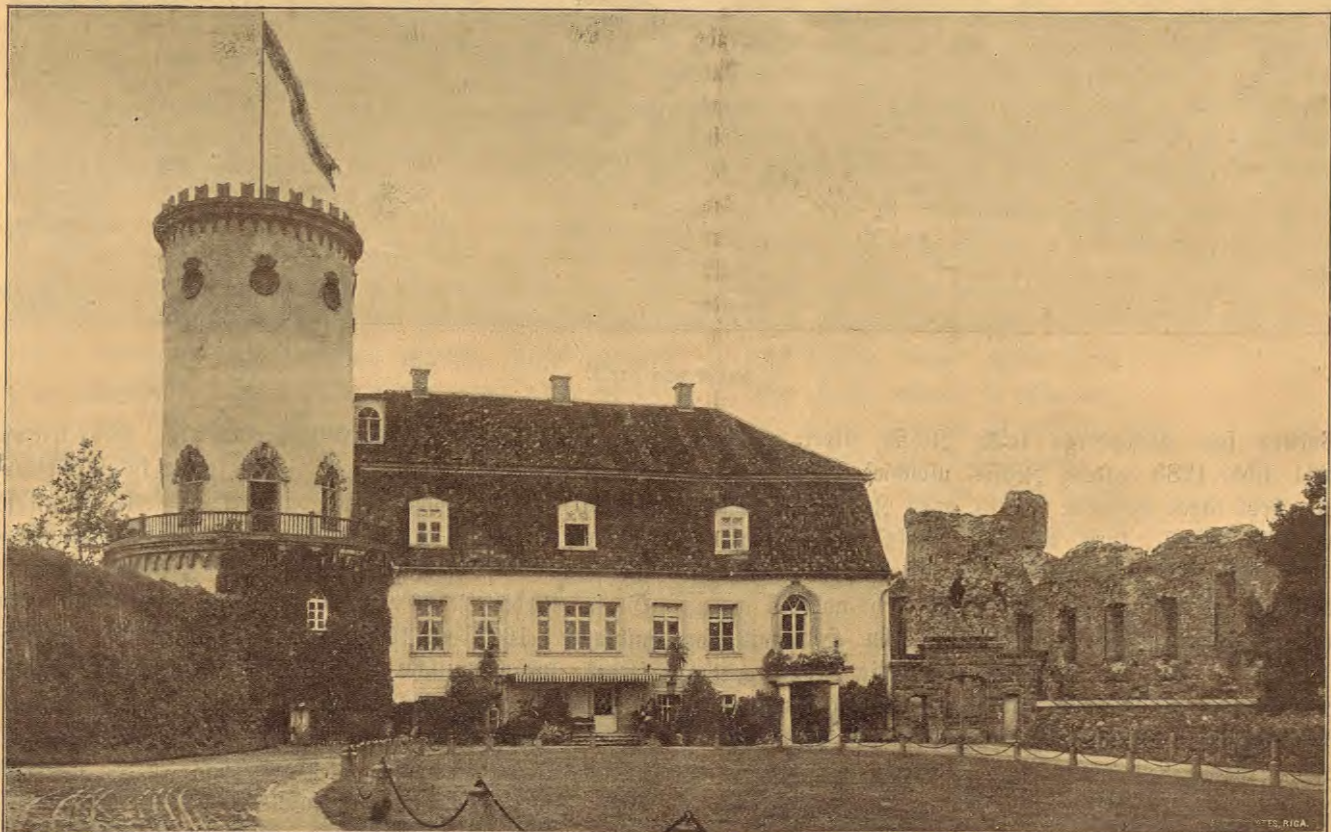

Widšemes Šweize.

III.

Kunajot par Widšemes Šweizi, newar palikt neminetas Žehšis. Žehšu wahžifkails nošautums „Wenden“ laikam zehlees no wendeem, kuri nahtdami no Wahžijas seemeta-austrumeem fahkumà gribeja apmestees pee Wentas kufsemè, bet kad winus tur padšina, tad tee wehlat ap-

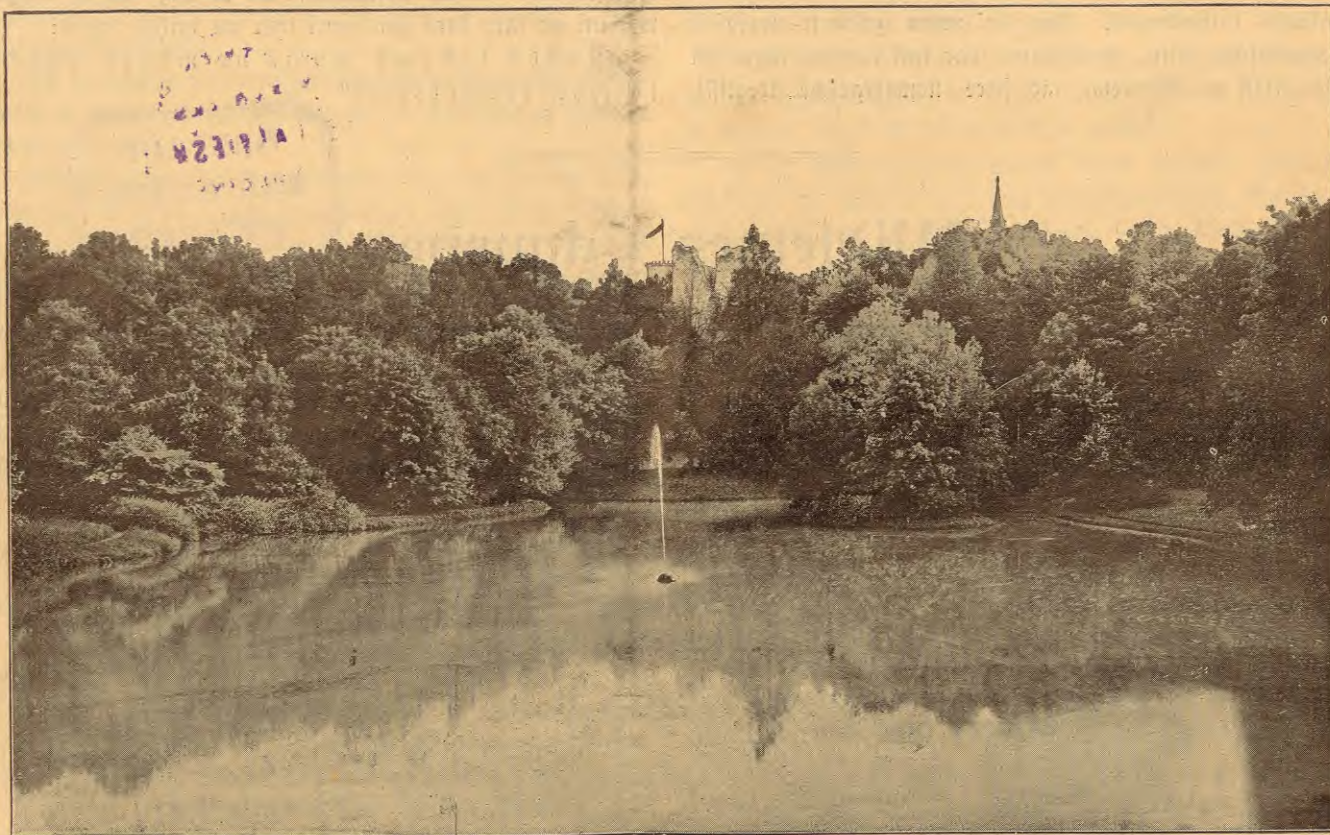
metàs pee Gaujas starp latweešcheem. 1206. gadà wendi kopà ar latweešcheem no bišfkapa Alberta turp suhtità preeštera Daniela peenehma kristigu tizibu. Kristigas tizibas peenemšanai kà ehna fefoja semes atnemšchana. Jau nahtkofchà, 1207. gadà bišfkaps Alberts un sobinbrahtu ordenis fawà starpà išdalija semi. Ordenis pee dalifchanas

Žehšu tagadejā pils.

dabuja to semī, kas uš Gaujas kreisā krasta un tā tad art wendu semī. Gefahfumā bruaneēks Bertholds pat dšhwoja wendu pili, kura atradās uš tagadejā Reekstu kalna Zehfu pils dahrsā. 1210. gadā sobinbrahkt lika pāmatu ihpashai pilij, no kuras wehl tagad atlikušās drupas. 1225. gadā, kad Wilhelms no Modenas uš Zehfūm atnabhja, winsch jau pee Zehfu pils atrada prahwu nometni, kuru kopeji apdshwoja latweeschī, wendi un wahzi. Pehz sobinbrahktu ordena faweenofchanās ar wahzu ordeni Zehfīs top par ordena waldes zentru un ordena meistars winās uszet fawu sehdeklī. 13. gadu fūnteni Zehfīs jau eeguhst pilsehtas teešbas. Widus laikos Zehfīs peeder pee Hansas fabeedribas. Zehfīs usplaukt tirdsneeziba. Šhpaschi

nonabhja pee Zehfūm. Zehfu pilsoni ais bailēm un zeribā, ka tā teem išeš wislabaf, pulzejās sem Magnusa karoga, ko tee agraf ne labpraht darija, bet zars stingri prašja, lai Zehfu pils lihds ar Zehfūm padodas. Magnufs bija tā ar meeru, bet Zehfu pilsoni un bruaneēki padotees negribeja. Zehfīs eenehma. Wehl turejās pils, bet ari no tās drihs krita weeni muhri pehz otreem. Weidsot, redsedami, ka glahbina wairs naw, kahdi fūnti wihru, feewu un behrnu usspridšinajās gaisā. Senās staltās pils weetā bija atlikušās tīkai drupas. Muhfu bildē winās redsamās. Kā fenās laimes un waras leezeneēki wehl gaisā pazetas dāschī muhri, bet ari winūs laika šobs arween wairaf faehd un peenahšs laiks, kad ari wini buhs fakritušchi, ka

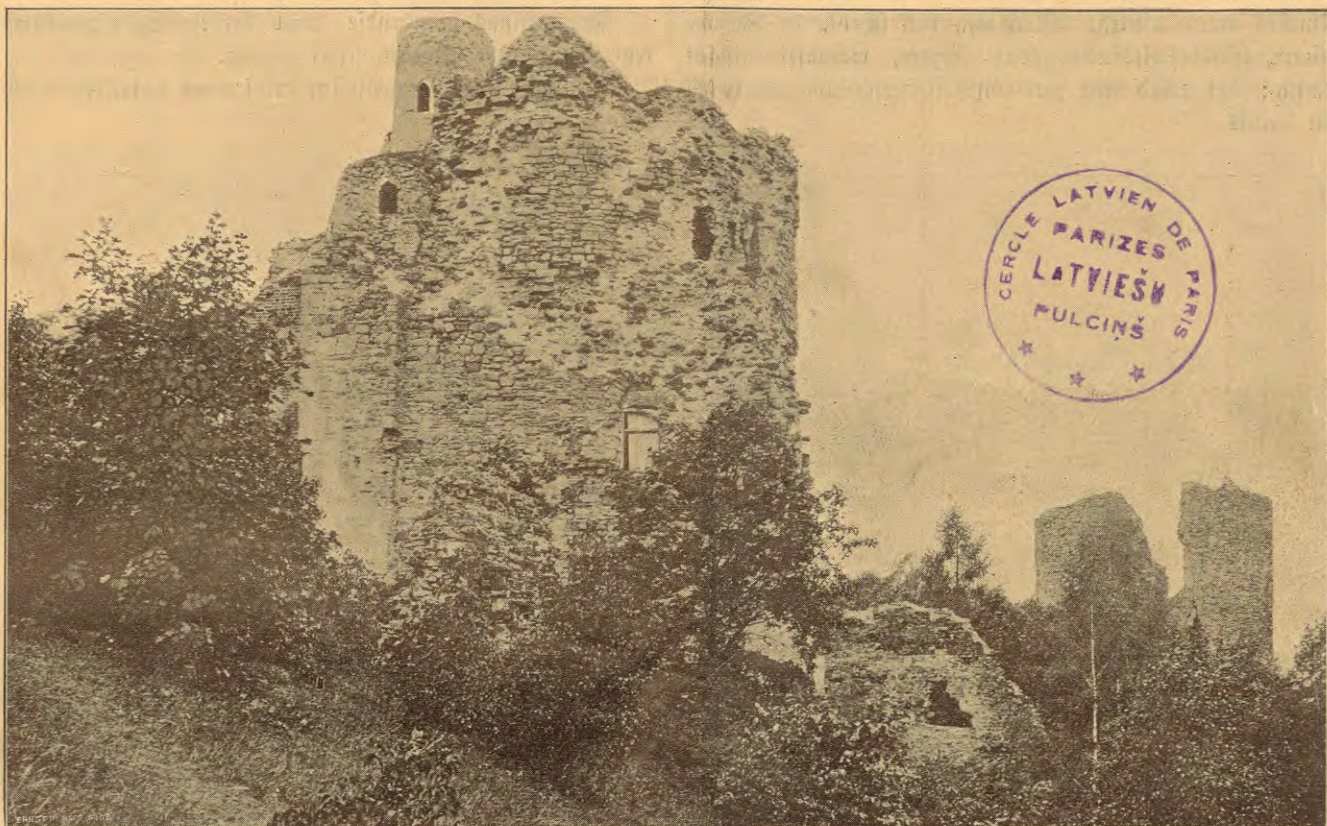
Zehfu pils parks.

Woltera fon Pletenberga laikā Zehfīs stipri usplaukt. 1281. lihds 1283. gadam Zehfīs usbuhwē Zahna basnizu, kura wehl tagad pastahw. 1535. gadā Zehfu pili nomirst fon Pletenbergs, kuru apglabā Zehfu Zahna basnizā. 1853. gadā Widsemes bruaneeziba winām uszet peemineklī. Zehfu Zahna basnizā bes Pletenberga wehl apbediti ordena meisteri Freitagš fon Loringhowens un Hermanis fon Brigenēis. — Det kara breesmas nepagahja Zehfūm garam. Šolsteinas herzogs Magnus, kusch pateizotees zaram Swanam Breesmigajam, kluwa par Widsemes karali, neskatotees uš fawām radneezibas faitem ar zaru Swanu, nespehja tomehr nowehrst Zehfu ispostišānu. 1577. g. Swans Breesmigais eelausjās Widsemē. Zara kara pulki uswardami un postidami gahja no weenas weetas uš otru. Uswardami wini

fakritufe un isnihtufe fenā bruaneēku wara. Pehz kreewu-poku meera lihguma 1583. g. Zehfīs kluwa katoku bihflapa sehdeklis. 1621. gadā nehma sweedri wiršroku un Zehfīs palika par sweedru walšis kanzlera grafa Alfeka Ofenstjerna ihpashumu. Ofenstjerns eezehla ari „rahtes lozektus“. Grafa pilsehta Zehfīs pamasam atšpirga un fahka attal usplaukt. 1662. un 1692. gados Zehfīs notika landtaga sehdes, kurām muišchu redukzijas leetā wehšturiska nostihme (š. eewehrojamo Adolfa Agthes rakstu „Laukstrahdneeku fahkums un stahwollis Widsemē“). 1710. g. Widseme tika peerveenota pee Kreewtjas. Nu ari Zehfūm atausa meerigati laiki. 1747. g. keisareene Elisabete Zehfu pili atbahwinaja fawam kanzleram Bestuschewam, kusch Zehfu pilsehtinu usstatiija pilnigi kā pee pils peederigu, kā fawu ihpashumu

un Zehfu eedfihwotajus ka fawus pawalsneefus resp. dsimtkaudis. Raksturiski tas, ka Bestuschews pawehleja usart Zehfu pilsehtas eelas un tur eeseht aufas. Pee meefas un nahwes foda tika aifleegts labibu kahdi nebuht apflahdet un nomihdit. Schahda tik leela Zehfu pilsehtinas atfariba no pils ilga lihds 1759. gadam. 1777. gadā Zehfu pili nopirka grafs Siwers, kura pehznahzejem ta wehl tagad peeder. — Skaisis ir Zehfu pilsdabrs. Ap- brijnojami skaisis skats no Zehfu pils drupam us apfahrtni,

Te dseedaja tautu meitas,
Lakstigalas peebalfeja."
„Kalni galos preeschu fili, Leja baltas eewas seed."
Waj brijnumis, ka Gauja dsejneetu ta spehi fahitit?
„Zit daudsfreis fche krasta, tur osoli aug,"
ta dseed dsejneeks J. Burkalits,
„Ar fawam spehlem es mitu!
Kur pukainas ptawas, un flus tur raug,
Tur sapni es staigajam schkitu.

Zehfu pils drupas.

us Zehfu pilsehtu, Behrsaines gimnastju, skaisstem mescheem apauguscho Gauju. Burwigi skaissta weetā Behrsaines gimnastja. Un stalti wina ari pate isflatas. Wilde „Behrsaines gimnastja" spehi dot titai wahju ehnu no ta dabas krachschuma, kahds Behrsainē. Wispahri apgabals pee Zehfm jauts. Skaissta, meetam burwigi skaissta discha Gauja, kuras krastus puschko krachschai meschi.

„Lai bij jauti, tur bij jauti,
Sauti Gaujas lizschos:

Zit glaimodams wehinsch tur osolos schmahz,
Zit mihligi faulite smaiba;
Zit druhmi Gauja uhdens krachz
Un atmini wikaus ka schkaiba!
Ka mihligi wahrdi, ko mihkata teiz,
Man atskan no osolu sareem,
Un pukites, putnini mani sweiz:
Es juhtos pee laimigeem gareem."

* * *

D. Merschlowka.

Waj muhscham nesapraftu
Tu, kas man swehts un dschw,
Un wehrdseni ween rastu
Ko mihlet, zilwets brijws?

Waj walti wisas motas, —
Naut kehdes, kas to seen,
Un waschās kaltas rotas
Es waru stuhpstit ween?

Euff. A. Krubja.

Kad druwa brest.

Kenē Bašena romans. No frantschu walodas tulfots.

(Turpinajums.)

Generalis pehz brihšča turpinaja:

— Un luht, talab tas bija, ka es brihdinaju patlaban par leitenantu eezelto Šchateminu, kuzsch bes atkaujas maneschā bija šapulzinajis jahtneekus. Kad winšch scho leetu atfahrto dams otreis tos bija šasauzis kahdā flehgtā telpā, es liku wīnu turpat arešet. Un winšch tika issautts. Ministrs mani ušteiza. Man bija toti schehl, ka Šchateminam, trihsbesmitdivus gadus wezam, wajasbeja atstaht armiju; bet nekad man naw bijis ko noschehlot ta, ko es tiku darijis.

esmu tikai behrns, bet es jums to šaku, — jo juhs un jums lihdsigee ir tee, kuzi atnem dšihwes preeku un špehtu tahdeem ofizeereem, kahds ir mans tehns.

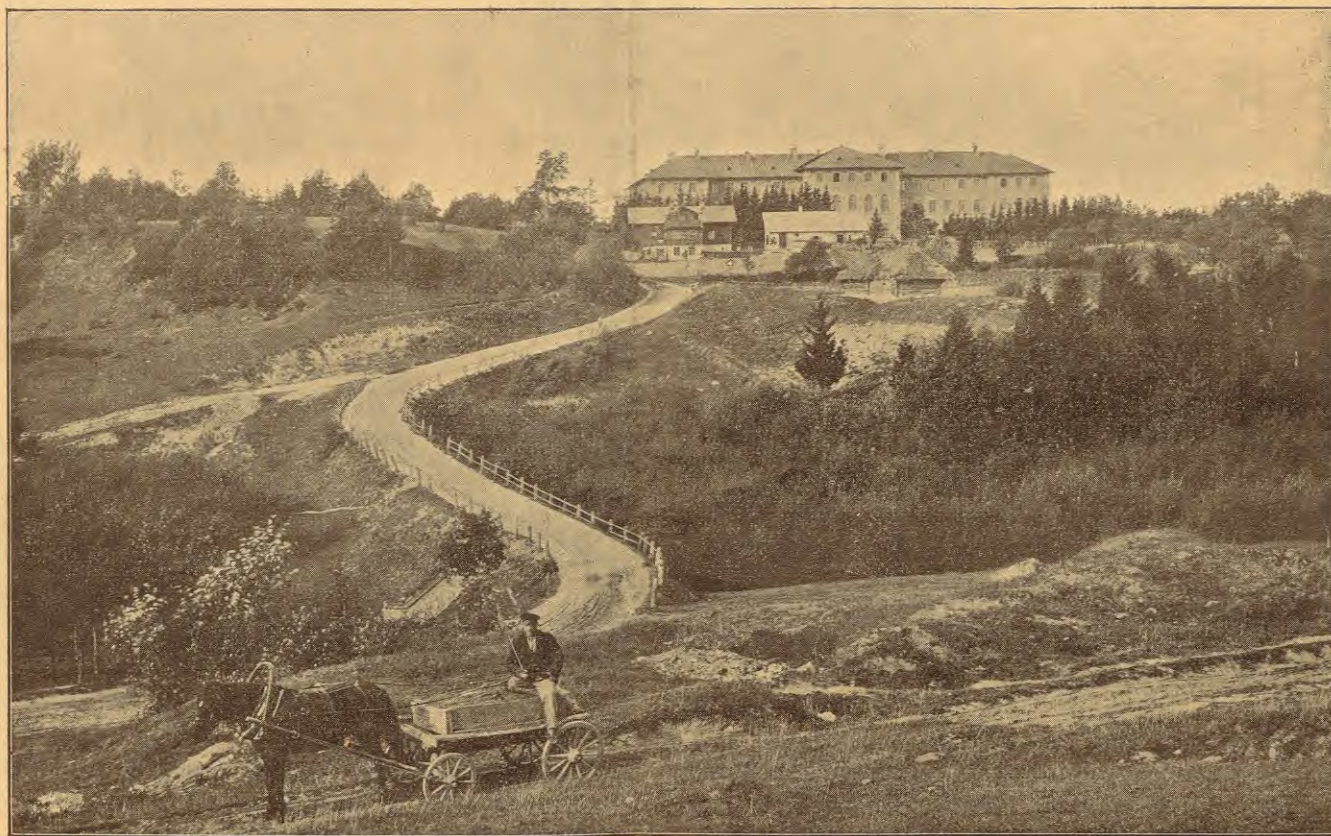
— Antuanete!

Wischels noleezās pee wīnas un klusu runaja:

— Es juhs lihdsu, jaunfunds!

Šchateminas jaunfunds wehl drebeja no uštraufuma, kruzhtis tai wehl arweenu štipri zilajās.

Bet wīnas škaištee waidšini drihs ween pašaudeja šawu dufmu uguri.

Behrjaines gimnastija.

— Tatschu gan! jo šlittak, general, wišmas weenreis jau juhs to buhšet darijuschi.

— Kuzā reisē!

— Pahta nedekas atpašak. Šums bija jauštrauzas, no-klaušotees rupjo štreikotaju internacionala dšeedaščanu.

— Bee joda! waj ta nebij nekauņiba?

— War buht, ka wīni nebuhtu dšeedajusch, ja leitenanta Šchatemina konferenze nebuhtu tikuse ištrauzeta no paškawneeka de Metšmje.

— Antuanete! . . . Manu general, atwainojeet . . .

— Šaur jums tik, kuzsch eedomajees neatšiht nekahdas atbildibas gara šadragasčana, bet kuzam wajasbetu ištaišt šawu mea culpa, — jo juhs ešet tas, — kaut gan es

Pa pusei šmaididama wīna apgreesās pret Wischelu un runaja:

„Tas bija tikai juhsu deht, ka es mitejos aištahwet šawu tehnu pret juhsjo.“

Generalis wairak tās neušluštoja.

Wišch raudšijās uš pašča Šchatemina.

Behdejais atšlihta šawā krehšlā, ar nolaištām rotam gar kermenu, ar aišwehrtām azim, it ka kahds zilweks, kas šmagi zešch un kuzsch negrib to ziteem likt manit.

No wīna azu plakštem atdalijās diwas ašaras. Wišch tuhliit juta kaut ko šarstu uš šaweem waigeem un apšedja ar rotam šawu šaju.

Bet scho glusch mitro rotu aiššahra markšs de Metšmje.

Wina preežajās par wišām leetam ar taħdu preeku, kaħds ir tika tab, kad dwehsele miħlē.

Un wišas ņhiš leetas wina pati ar ņawu roku no-rahbija: ganu žetu, leelu gobu un ošolu puduru preekšā, ņtrautu, diħki, ņermas taħtumā, Marmontrejas taħles.

— Juħš miħleet tāpat kà es ņho malu, waj nē?

— No ņrdsdņitumeem, jaunkundņ.

— Bet es miħlu kà nepraħtiga ņhiš ptawas.

— Un es ņhoš meņhuš.

— Un es winau ņpoņĆumu.

— Un es winau weentulibu.

— Tà tad ņĆanna kaš ņmejas un ņĆans kaš raud?

Un waj pateek juħš eņeet ņĆans, kaš raud?

— Deesgan beeņĆi.

— ņĆeit man jaatņatas no taħtaħam debatem. Man naw atkauts tà ņapnot, kà paraņti ņapno wišs wairums jaunu ņku. Weħl maņat es waru gruħtņrdibai nodotees žeribā, ka ta mani iņglahbtu. Gan atrodas kaħds Wokreņā, kuraam ir teeņba buħt ņkumigam, wiņņĆ ir taš, kureņĆ paħraņ daudi nopuħņĆās un nomožas. Bet es eņmu ta, kurai wajag buħt preekņĆ wina eepreežinaņĆanai, uņĆautrinaņĆanai, aiņmirņĆbai, wina tagadnei un wina naħtotnei žiħnā pret wina kauno pagahjiibu . . .

— Taš gan newar tiħ weegli buħt!

Wina padomaja par jaunu un atbiħbeja nopeetni :

— Nē, kà wišs taš, kò dara aiņ miħlestibaš, taš naħkaš weegli . . . Juħš atmineņeet, kò jums gribu teikt: mans teħws, ja wiņņĆ buħtu weens patš, tiktū nomahkis no melnām domam. Wina wara iņputinata . . . wina karjera iņmaitata . . . wiņadāš ruħpes, atmiħas . . . Patlaban es eejauzos kaħdā ņarunā ņarj juħņu teħwu un manu teħwu. Un tad gan juħš domajāt, ka es gribu iņeet no ņawas lomas un waj taš naw taiņniba?

— Kà juħš to ņineet?

— TatņĆu gan! es pee ta palitņĆu. ņs juħtu kà ņawu peenaħtummu atņargat winau no atmiħam, nekaut tām tuwotees, un, kad es newaru tās atturet, tad es nemos un dņenu winaš ar waru projam . . .

Wina nopuħtās; wina pažehla galwu un deenas gaiņma laħņnaja winaš matos, it kà uņ ausu lauka, kureņĆ liħgojas un triħž aiņ weħja.

— Un joprojam, lai neņleħptu jums taiņnibu, man briħņĆam jaruħpejas, lai buħtu winau palihdņiga. Waj juħš ņineet, ka mums truħtņi ņĆai muħņu Niewraš ņtuħri? Kaiminu ņabeedribaš. Ir pilis, bet piħu ihpaņĆneeki newalda winau; diwi, triħš mehneņĆi wiņilgakais; knapi ja atleek laika winaš paņĆas miħlet ņĆai nomalē: bet miħlet paņĆu apņaħrtini un kluħt no tās miħletam, luħt kur ir iħņtā dņiħwe. Bet taħdas ņĆeit nekur naw.

— To juħš labi ņažijāt!

— Juħš atrodeet? ņs jums apgaħwoju, ka peħž manām domam naw nekahdas prinziplielas ņarpiħas ņarj manu un juħņu dņiħwi . . . Un kaš nedņiħwo tā, kà peħž augņĆā aprahbitā wajabņetu dņiħwot, taš naw par atņpaidu ne ņewim, ne žitam . . . Bet, paraugatees tatņĆu, un ņakeet man, waj juħš neeņeet ar mani weenis praħtis? Manim

ņĆĆeet, ka manam teħwam ir kaħda kòti ņwariga ņaruna ar de Wekņimjē tungu? WiņņĆ apņtaħjas, lai apgaħtu kaħdu argumentu: waru to no ta uņminet, ka wiņņĆ ņawas uħņas ņaņkrulē. Taħds ir winau paradums, kad kaut kò apņņiprina: „TatņĆu kungs; lai buħtu konņekwenzes, kungs . . .“

— Wini pagreeņĆas . . .

— Ja, bet rau, weens no wineem pagreeņĆas uņ eeņĆamu un nekahdā ņinā ne talab, lai muħš noluhkòtu: wini pažet kòtu ņarus, kà to war redņet . . . ņs juħš luħdņu man peedot, ja es gribu buħt ptaħpiga; es eņmu pawiņam maņina ņeeweete, bet manim ir jau wiņi tee greħti, kaħdi manim buħtu, ja es buħtu jau peeauguņe: waj juħš waretu manim atklaħt, kaš taš par leelu luħgumu, kuru de Wekņimjē kungs gribot iņteikt manam teħwam?

— Neka es neņinu, jaunkundņ.

— WiņņĆ jums neka nekahņta!

— Uħu!

— ņs, pa paradumam dabuju wiņu ņinat. ņĆiš apņtaħliš bija taš, kaš ņĆodeen mani pamudinaja runat: es gan neņinu . . . Oh! mans teħws ņĆowatar man to wiņu iņtaħtiš . . . Un juħņu teħws ar jums wiņu to paņĆu iņdaris, es eņmu par to paħrleežinata . . . Rau! wini uņeet uņ maņā želina, kureņĆ nogreeņĆas uņ ganu žeka maņā želina . . . Wairš winau neredņ . . . Bet es gan domaju, kungs, tiħ nepezezeņĆama naw ņĆi winau klaħt buħņĆana: juħš waretu iņņĆkirt ņĆo jautajeenu.

— Bet kà?

Tagad ņwaigi, ņkati, nejauņĆi, paħrdabigi ņmeekli nepeeņpeeņti iņņaneja gaiņā.

— Prezejatees! Juħš atwedieņeet ņawu ņeewu uņ Wokreņu. Wina kluħš mana beedrene. Mehš kluħņim kaimini. Waj es eņmu pareiņti teikufe?

Antuanete ņĆaņemina redņeja, ka MiħĆels neņmeħjās, bet kaħwa ņawam ņtatam kliši taħtumā uņ Marmantrejas eelejam.

Winaš iņaņinatā juħteliba, kaš tai bija attihņtijuņes dņiħwojot arweenu blatus ar kaħdu, kaš muħņĆigi eet wai- dedams, winau biħ dewuņe kaħdu gaiņĆredņibaš ņpeħju.

Un wina ņaprata, ka ta naw kluwuņe eewainota; ka wina weenigi, pati ta nemaš negribedama bija tuwu, tuwu peegahjuņe kaħdam mozoņĆam noņleħpumam.

Sawitkojas wiņa winaš buħtiba.

Wina apņtaħjās, kà patlaban bija apņtaħjuņĆees marņiņš de Wekņimjē un ņĆaņemina kungs un gandriħš tajā paņĆā weetā.

— Uņluħtojeet mani! wina ņažija.

Un wiņņĆ redņeja ņawā preekņā weħl gandriħš beħrna ņeju, kura jau bija redņama maħtes liħdņeetiba, kaš bija weħl apņņaidrota ar maigumu un ņkaidribu un winaš iņmeħginatās azis bija paraduņĆas noņĆeħlot un ņrdiš laņt un ņĆo ažu ņkats tiħ dņiħi raudņiħjās dwehņelē, ka MiħĆels jutās ņewi uņminetu.

Un wiņņĆ, buħdams arweenu tiħ aiņklaħtis, jo dņiħwe to bija muħņĆam ar neuņtižibu ņakarā weduņe, wiņņĆ nebija ņpeħjiģs reaģet pret uņtrautummu jeb maņakais kluņu žeeņt.

Un břiħdi Antuaneti Šakeminu ušluħtodams, winšĉ fajija:

- Tas ir taišniba, es esmu toti nelaimigs.
- Kopsĉ sen?
- Weenumehr.

Wina šakruštoja rotas un winas smalkā gaisĉmates galwa aiš ņeħluma šakruštojās.

— Es, kas tīf toti ņeħeit teeku no wišeem miħlets, tomehr tīf beesĉi pee wiša ta esmu tīf nelaimigs!

Un wina pagreesa ņawas azis turp, kur atradās fermas.

— Tā tad wišam tam, to es tā pa jokam fajiju, pateesbā dšikats pamats nekā es domaju. Kad juħš buħseet appreješufĉees, tīf daudš kas jums ismainišees, tīf daudš to juħš aišmiršseet! Laujeet manim runat tā, tā es esmu paraduše. Manim wišmas ņeħetas, ka juħš neeseet beħdigs: juħš neeseet taħds žilweks, kas tīfai no nopuħtam ween dšihwo. Mokaš naħt un atkal suħd. Seeweete lawē winām par turu peenahkt, tadehkt ka wina tās aišdsen ar ņawu beħrna šrdi: to es esmu nowehrojuse no ta laika, kopsĉ es waru laut to šaprašt.

Wišĉels kawejās weenu mirkti.

Tīf daudš širņibas un tīf daudš redšamas drošĉibas un šlepena žeriba, kas ņewi apmeerinašĉanu neša. Tas bija jauneešĉa ņauzeens ņew liħdšigam otram jauneeetim.

— Es nepeederu pee teem, kuri war patīf, Wišĉels fajija.

Wišĉ farša atšihdamees. Antuanete atweħra un atkal aišweħra, pazehla un atkal nolaida azis un wina atbildeja ar dšiku nopeetnibu:

— Kalab juħš to ņakeet? Wiša pateesbā juħš par ņewi šlīkti špreesĉheet un juħš muħš pulgojeet. Manim liħdšigu ir leelakā daša ņeeweešĉu, un es pat domaju, mašat juħtigas ņawas gaitas šlaisumā par wiħreeti, kas laut ari šlaisis no waiga nebuhdams, gan weenmehr parahda geesgan daudš energijas un drošĉšrdibas.

Wišĉ ņaweħra tās rofu.

— Pateizos . . . Jums ir paradums meerinat, jaun- kundse, es to redsu . . . Bet ir wajadšigs ka tas, to juħš man ņakeet, man tīfai atħahrtots, lai es to waretu tīzet. Šo žitadi man beesĉi ween kas pawišam pretejadš ir jattiz . . .

— Ša tīfdaudš ween tīf ir wajadšigs, tad es jums to atħahrtošĉu.

— To wišu meħš redššim diwos waj trijos mehnešĉos. Jums tad radišees laiks wišu to aišmiršt!

— Es nekad ta neaišmiršĉu. Es jums to teiškĉu, ja juħš gribeet, waj pat kameħr es teeku Fontenelā. Es juħtos toti břiħwi Wokresā.

Tagad wina ņmeħjās. Wini apneħmās eet pa ņaules apšpiħdetu ņajumu. Wini gaħja aħtri. Weidsot malā wini ņatika generali un Šakemina kungu.

Diwi žilweki bija weenis praħtis. Peetika, tīfai no- raugotees wina abu paħreežibā, to šlīntes štobru atħakumu šarp abeem teem, to išlaidibu un to nogurumu, kas bija redšams iħweenā wina kustišā.

Bet ņamulšuma nianše ņeħoja ņĉai ņaħanai.

Antuanete bija par daudš weħl jauna, lai wišu nowehrotu wina ari neredšeja ņawa teħwa preežigo ņeħas išteiškmi, kuršĉ peħšĉai tai tuwojās un kuram iħ kustišā leezinaja par kaħdu teħwiškĉu preeku. Bet Wišĉels bija uštraukis, kad Šakemina kungs ņaweħra ta abas rotas un runaja ar wina ņraujā un žaururbjošĉā toni:

— Mans dahrgais kaimin, es juħš luħdsu man peedot, ka es juħš ņĉodeen mašleet peemiršu; manim gan ir ja- peebīst, ka juħš bijāt preežigati, nekā buħtu biħuškĉi šarp mums diweem, bet manim jums gandriħš buħtu jateiz, ka Fontenelā juħš buħtu warejuškĉi labi justees. Šo juħš ešeet šapraħtigš un progreesiws žilweks.

— Es luħdsu tīfai turpinat, fajija Wišĉels.

Šakemina kgs nodrebeja un wina ņtats peeneħma paħšteidsošĉu iškĉatu.

— Drošĉi, mans draugs, juħš palīkšeet taħds kaħds ešeet . . . Es nešĉaubos.

Šĉetri ņokotaji atgreesās pa ganu žetu un tuwojās piħš pa gatwem, kura weđa uš augšĉu pa šliħpu nolaiņi; peħž tam wini eenahža ošolu mešĉinā un ņaħta atkal eet lejup uš Wokresu.

Un runaja wini par ņemkopiņu, lopkopiņu un medneezību.

Markiis de Meškmiže bija iškĉaidigs.

Šee piš eelejas wišĉ ņaħta ņĉķirtees no ņaweem weešeem; wina ņwarīgums tīf toti iškĉķirās no wina paraštās weišklibas pee ņĉķirĉanās un ta augštpraħtigās žeenibas.

Paħnaħšĉana bija druħmi kluša.

Generalis tīfai ņagaibits Fontenelā no koku tirgotaja, kuram wišĉ jau kopsĉ kaħda gada bija paħrdewis mešĉus.

Wišĉ paħrbaudija ar to reħķinus, ņaneħma tam no- runato ņumu, kaħdu břiħdi palika weens pats un pret pulšten peezeem pašwanija ņawu ištabas ņulaini.

— Ēj, pašino grašam, ka es wina gaidiškĉu šaħlē.

Par šaħli ņauža kaħdu plašĉu telpu, kas bija iškĉista ar šaku damastas šihdu un kura bija ņaweenota ar eħdamo ištabu, kura atradās piš deenwidus dašā.

Logi bija atweħrti, diwi uš mešĉu, diwi uš gatwu un diwi uš druwwam, kuras peenahža pee piš. Tas bija tai puše, kur loga ruħtis wakara ņaules štari dšīšdami blaħšmojās, kur generalis ušturedās ņeħdedams pee dokumenteem un weħštulem bagatigi apkļahta galda, kad Wišĉels eenahža.

— Apšeħdees, mans draugs, man ar tewi žarunā. Un pat par kaħdu wišai ņwarīgu leetu žarunā.

Šaunais žilweks apšeħdās ar ņeju pret logu.

— Wišĉel es paħrdodu Fontenelu!

— Juħš paħrdodeet Fontenelu . . . Juħš? . . .

— Es tew teizu ņeħdet, bet tu eš peezehlees. Apšeħdees un nolkaufees. Es winas neapšolos paħrdot, es wina paħrdewu; tas naw weens un tas pats. Es pat esmu to jau paħrdewis . . . Nepaħtrauz manis!

— Bet es juħš newaru nepaħtraukt: tas newar ne- uštraukt!

Wišĉels kuruwa baħš un ar abām rotam wišĉ ņĉnaudša galda malu.

— Ustrauzofchi! Ko gan lai es tagad daru?

— Schis ir tas jautajeens. To es gaidiju. Pee scha jautajeena mehš tuhlt atgreesfimees. Bet usklaufees mani . . . Usklaufees tatschu mani! Un nenobahlē tā! Waj es gan ar tahdu wihru runaju, jeb tu est behrns?

Wihrifcha balfs atbildeja un loga ruhtis pat nodrebeja no scho wahrdu speedeena.

— Ar tahdu behrnu, mans tehws, ar behrnu, kufsch zeesch un kufsch deesgan dauds jau ir zeetis tewis deht!

Imozits un nogurdinats no scha speedeena, ka tam gandrihs bija jakleeds no behdam, Mischels apgreesas fawā krehflā un nolaida semat fawu galwu.

Un schis bija gan behrna zeeschanas un wihra kufschana.

(Turpmat wehl.)

PARIZES LATV.
MAKSL. U. RAKSTN.
VEIC. PULCINS

Ponzijs Pilats.

Anatola Franja „Le Procureur de Judée“.

Elijs Lamijs bija eewehrojumu wezaku dehts Stalija. Wiasch dewās us ateneeschu skolam augstu filosofiju studet jau tants gads, kad wehl walkaja jauneka togu. Pehz tam wiasch apmetās Romā un weda tur fawā mahjā Estwilinā kopā ar ziteem jauneem netifkeem palaidnigi ischkehrdigu dshwi. Kad Lamijs apwainoja par aistleegteem fakareem ar tahdas eewehrojamas personas — konsula Sulpizija Kwirina feewu — Lepidu, wiasch tika atfihis par mainigu un tika no keisara Tiberija israidits. Wiam bija toreis diwdefmitzeturtais gads. Pa astonpadsmit gadus ilgo israidischanas laiku wiasch apzeloja Siriju, Palestinu, Kapadotiju, Armentju un ilgaku laiku nodshwoja Antiochijā, Besarejā un Jerusalemē. Kad pehz Tiberija nahwes par keisaru nahza Kajs Kaligula, Lamijs dabuja atkauju atgreestees us Romu. Wiasch isdabuja ari to, ka tam tika atdota atpakať daka no wina mantibas.

Nelaimē padarija wina gudru. Wiasch atrahwās no it katras fatikmes ar weeglas dabas feewetēm, nedshnās pehz augsteem sabeedrisfeem amateem, turejās tahsi no pafaulēs un dshwoja noslehdsēes fawā mahjā Estwilinā. Nododamees wisa eewehrojama aprastischanai, ko ween wiasch bija redsejis pa fawu tahlo zekojumu laiku, Lamijs, kā teiza, pahwehreta pagahjuschās behdas par fawu tagadejo deenu usjaurinashanu. Stary schahdu meerigu nodarbofchanos un uszihtigeem prahtojumeem par Epikura grahmatam, wiasch pa datat glufchi negaidot un ar skumjam peedshwoja wezumu. Sefchdefmitotrā gadā, fatreets no deesgan nepanefama reimatisma, wiasch dewās us Bajās uhdeneem. Schi peekrafte, tur senat tahdreis mahjoja laimes putni — tagad beeschi tika apmekleta no bagateem un ispreejas issalkufcheem romeescheem. Weselu nedetu Lamijs nodshwoja weens pats, nefastapdams it nekahdus pashtstamus schat spihdoschā romeeschu puhli, bet te weenreis tahdā pehzpusdeena wiam eepatikas pastaigatees un wiam eekrita prahtā domas pazeltees us kalneem, kuri, bahchantem lihdsigi no wihtnogam isgresnoti, te noraudshjās wtknos.

Kalnu wirfotnes safneedšis, wiasch noschdās kahda zelina malā sem wihtges koka un wina azu flats maldijās apfahrt pa flaitstajeem isskateem. Pa kreift isplatijās filee tailee lauft, kas steepās lihds pat kumu drupam. Pa labi — Misenas semes rags buktweidigi zauri schehla Tinentjas juhru. Lejā, us reetumeem, bagatās Baji, kuras tur graziofi issteepās, pa wifu krasmalas eeloku, isklaitija pah-

mainus fawus, statujam bagatos dahrsus un willas, fawus juhras lihzišchus un marmora terases, us flās juhras krasa ar juhā peldoscheem delfineem. Wiam prestim, otrus juhras lihzim, stary zitām no jau noejoschās faules stareem apseltitām Kampanijas ehtam mirdseja swebhtizās, stalti pazeldamās pahri par tahstajam Woslipu lauru birsem, kamehr pee pascha apwahrschana elpoja Wesus.

Lamijs iswilla no togas krotam pergamenta wihtstoki, us kura atradās rokrastā „Traktats par dabu“, isklahja to us semes un nehmas laft. Wehrga kreedseent peespeeda wina peezeltees un palaisi garam nestuwes, kuras tika nestas augschup pa schauro wihtna dahrsa kahjzelinu. Kad atfegtās nestuwes tuwojās, Lamijs eeraudshja us tam spilwenos gukam pilniga auguma wezi, kufsch rofu pee peeres peelizis, noraudshjās tumšchi un lepni. Wina ehrgta deguns no steepās pahr luhpam, kuras issteepās pahr afo schodu un spehziigeem schokteem.

Uf pirmo azu usmeteenu schis gihmis islitās Lamijam pashtstams, bet wiasch schaubijās azumirkli fault to pee wahrda. Pehz tam, peepeschi, ar negaiditu un preezigu kustibu, wiasch lehja pee nestuwem un eekleedsās:

— Ponzijs Pilats! Bateizibas deeweem, kas man wehlejuschi tewi atkal redset!

Wezis — pasina pawehleja wehrgeem apstahtees un wehrsa fawu usmanigo flatu us wina apshweizinasofcho zilweku.

— Ponzijs, mans dahrgais weest, — turpinaja wiasch. — Pa diwdefmit gadeem mani mati ir tit dauds nobahlejuschi un waigi tit dauds pahrklahti grumbam, ka tu waitis nepashtsti fawa Elija Lamija.

Scho wahrdu minot Ponzijs Pilats nokahpa no nestuwem ar tahdu weiklibu, kahdu ween tam atkahwa wina wezuma un zeenibas kustibas, un Elija Lamija diwreis apfampa.

— Zit es esmu laimigs tewi atkal redset, — teiza wiasch. Ak, ja! Tu man atgahdini tos laikus, kad es biju Judejas profurators Sirijas prowincē. Ir jau pagahjuschi trihsdefmit gadi, kad es tewi pirmo reisi redseju. Tas bija Besarejā, kur tu eeradees pawadit behdigās isfuhstischanas deenas. Es biju toti laimigs, kad ari kaut zit wareju tew tās mihtstinat un tu, Lamij, aif draudshbas pawadiji mani us scho behdigo Jerusalemi, kur juhdi man eedwesa tit dauds nepatishchanu, raischu un reebjuma.

Wairaf nekā desmit gadus tu palīķees par manu weefi un beedri un mehš abi diwatā, runādami par Romu, abpuseji meerinājamees: tu — nelaimē, es — sapnos par warenibu.

Lamijs no jauna aptampa Pilatu.

— Tu nesaki wifa, Ponzij: tu nepeemini un nerunā par to, ka tu isleetoji manis labā fawu kreditu pee Eroda — Antipas un plaschi atwehri man fawu mafu.

— Nerunā par to, — pretojās Ponzijs, — tapehž ka pehž atgreeschānās Romā tu atfuhitiji man ar fawu fuhstamo tahdu naudas sumu, ka tas wišs tika pahrpilnam atlihdstnats.

— Es nedomaju, Ponzij, ka es waretu tew atlihdstinat ar naudu. Bet faki man: waj tewi deewi ir apbehrufchi ar falbeem preekeem? Waj tu baudi wifu to laimi, ko efi pelnijiš? Stahsti manim par fawu gimeni — laimi, stahsti par tawu wefelibu.

— Atgreesees Sizilijā, kur man ir seme, es audseju, kopju un pabrōdu fawu labibu. Bezakā meita, mana dahrgā Ponzija, kura tapuse atraitne, dšhwō pee manis un walda pahr mahju. Lai pateizibas deeweem — manim wehl ir usturejufchees gara spehki un mana atminā naw wehl nezit mafnajušes. Bet wezums ašweenam mehds atnahkt ar garu wifadu raischu un klismu pawadonibu. Mani breefmigi moza kaulu fahpes. Tagad tu redsi mani ejam uš scheem klajumeem ahrstneezibas lihdselkus meklet pret manu nelaimi. Šchi karstā seme, no kuras pa naktim isfchaujās leefma, isgaro degofchus fehra twaitkus, kuri, kā stahstia, remindot fahpes un atbōdot muhfu kermena mustukeem wiau lotanibu. Wismas, tā to apgalwo ahrsti.

— Wari par to pahrleezinātees pats! Bet ari ar wifam fawām kaulu fahpem un nepeezeefchamibu pehž scheem karsteem wefelibas lihdselkeem, tu tomehr neisleezees wehl tik wežs tā es, kaut gan pateefbā tu efi par mani desmit gadus wezaks. Saprotams, tew ir atlizees wehl tik dauds mundribas, žit man tās nekād naw bijis, un man ir koti patihkami redset tewi tik spirgtu. Rapehž tu, mans dahrgais, pirms laika atteizees no deenesta? Rapehž atstahjis Judejas pahrwaldibu, tu efi nometees uš dšhwī fawā muiščā Sizilijā, fchahdā labprahtigā israidiščanā? Stahsti man par taweem darbeem no ta laika, eefams es beidsju buht par to leeziņeeku. Tu gatawojees apspeest samariteefchu fazelščanos, kad es ašbrauzu uš Kapadokiju, zeribās eeguht pefnu no firgu un muhfu audstinaščanas. No ta laika es wairs neefmu ar tewi redsejees. Rahdas semes bija fchai karāejai? Stahsti man, runā. Man koti interese wifu dštrdet un finat, kas uš tewi atteezas.

Ponzijs Pilats behdigi patratija galwu.

— Dabifka ruppiba un peenahstuma fajuhta peespeeda mani ispidit walšs deenesta peenahstumus ne tik ween ar ušžitibu, bet ari ar mihlestibu, — wiņsch atbildeja. — Bet fšaudiba nemitofchi wajaja mani. Intrigas un negehligas aprunas, apmelofchānās fadragaja manu dšhwī tās pašchā seedu laikā un nokalteja augkus, kureem wajadseja eenahstees. Tu mani wajzā par samariteefchu fazelščanos? Peesefstees uš fchi uškalnina. Es tew to isstahstifchu ihseem

wahrdeem. Šchee notikumi ir manā atminā tik dšhwī, itkā tee buhtu wakar notikufchi.

— Rahds weenfahrschs žilweks, kā to daudsi Strijā apgalwoja, efot weltits ar koti bagatām dairunatnibas dahwanam, peerunaja samariteefchus apbrunotees un fapulzetees uš Hafima kalna, kufsch tifa turets no wineem par fwehtu weetu. Tur fchis žilweks folija parahdit wineem fwehtos traufus, kurus tur jau fenejos Ewandra un Eneja, muhfu tehwa lairos efot paslehpis kahds no wiau waroneem, waj, labaki fakot, pusdeeweem — wahrdā Mosus. Tam notizedami, samariteefchi fazehlas. Man par to tika ihstā laikā pafnots un es eenehmu kalnu ar kahņeeku pulkeem, jahtneekus nostahhidams — uswaktet wiau parahdiščanos.

— Šchahdi apfehribas lihdselki bija nepeezeefchami. Dumpineeki jau apfehda Tiratabas meestinu, kufsch atradās Hafima kalna nolejā. Es wiņš weegli islihdinaju un apspeedu tilko eefahfufchos fazelščanos. Pehž tam, lai parahditu peenahžigu peemehru nedaudsajeem uswareteem, es nosodiju dumpineeku wadonus. Bet tu, Lamij, fini kahdā atkaribā mani tureja wirskonfuls Witelijs, kufsch, walbidams pahr Siriju ne preefch Romas, bet pret Romu, bija eedomājees, ka walšs provinzes teef weenfahrschi atdotas to pahrwaldneeku ismantofchānai. Samariteefchu wezajee aif manis neeeredsefchānās nogahja peedofchānās isluhgtees pee wina. Lai palkaufotees — wineem tatschu neefot ne prahtā nahzis israhdit nepalkaufbu pret keisaru. Es efot bijis tās eefahžejs un wini efot fapulzejufchees ap Tiratabu, lai waretu manam warmahžibam pretotees. Witelijs, wiau fuhdšibās noklaufjees un par Judejas leetu pahrwaldneeku eeželis fawu draugu Marzelu, pawehleja man pašcham attahfnotees pee keisara. Ar behdu un noschehlofchānās pilnu šrdi es fehdos uš fuga. Kad es isfahpu uš Italijas krašta, — no wezuma un waldiščanas darbeem fagraustais Liberijs peepefchi uš fchi pašcha Misenas semes raga, kura stuhri mehš wafara miglā no fchejeenes redsam, nomira. Es greesos pehž taitnibas pee wina pehžnahzeja Raja, kuream bija fšaidra faprašchāna un kufsch Sirijas buhščānās labi pafina. Bet pabrihnees lihds ar mani, Lamij, par netahfno likteni, kas nenowehrfchami alka pehž manas bojā eefchānās. Rajs toreis tureja fawā tuwumā, Romā, kahdu schihdu Agripu, fawu beedri un behrnibas draugu, kuru wiņsch fargaja kā fawu azu raugu. Šchis Agrips fawufahrt bija koti padewigs Witelijam, tapehž ka Witelijs bija eenaidā ar Antipu, kura neeeredseja un kuru wajaja Agripa. Keisars dalijās juhtās ar fawu dahrgo aštatu un pat atteizās mani pawifam peenemt un usklauštees. Nu man wajadseja dšhwot sem nepelnitas neschehlastibas floga. Afaram un schultij pahrpluhstot, es atgreesos uš fawu semi — Siziliju, kur tad ari buhtu nomiris aif behdam un errehtibam, ja mana maigā Ponzija nebuhstu atnahstufē fawu tehwu meerinat. Es kopju labibas laufus un isaudstinu wisrefnakās wahrpas wifā prowinzē. Mana karjera ir tagad beigufes. Laiks dos fawu spreedumu par mani un Witeliju.

— Es esmu pahrleezinats, Ponzij, ka tu rihtojees pee samariteefcheem ar tew peemihstofchu gara taitnigumu un

weenigi tikai Romas intereschu labâ, — noteiza Lamijs. — Bet waj tikai tu schini gadijumâ par dauds nepadewees tai usbudinoschaj duhschibat, kas temi speeda pastahwigi aistrantees? Tu atzerees, ka Judejâ, nestatotees us to, ka es jaunats par temi un man wajadseja buht dedfigatam, — man daudsreis nahzâs atgahdinat tew schehlfirdibu un mihsstibu.

— Mihsstiba pret schihdeem? — eekleedsâs Ponzij's Pilats. — Kaut ari tu est starp wineem dshwojis, tu tomehr flitti pastihsti schos zilweku dshumuma eenaidneetus. Keisê lepmi un wiltigi — blehdigi, saweenodami fewi nizi namt aplaunojoschu bailibu ar nepahrwaramu stuhrgalwibu, wkat ir weenihds nepanesami tâ mihslestibâ, kâ ari eenaidâ. Es, Lamiij, esmu audsinats pehz deewischkâ Augusta noteikumeeem — mahzibam. Kad es tik eezelis par Judejas semes fogi, Romas walsis pasawles wara jau pahrnehma wifu semi. Nebija wairs, kâ muhsu pilsonu kildu laikos, wirskonfulu, kuzi sawahza few bagatibas zaur prowintschu islaupischanu. Es sinaju sawu peenahkumu. Es bju usmanigs un rihtojos ar gudribu un mehrenibu. Deewi ir mani leezineeti, zit mihsstis es biju. Bet kahdi panahkumi bija scheem labdarigeem pasahkumeem? Tu redseji mani, Lamiij, kad manas waldischanas sahkmâ iszehlâs pirmâ sadumpofchanâs. Waj tew wajadsetu atgahdinat wifus tos apstahktus? Garnisons no Besarejas pahrnahza us seemas dshwokkeem us Jerusalemi. Us legionu karogeeem atradâs keisara gihmetnes. Tas apwainoja un aisskabra jerusalemeeschus, kuzi neatshst keisara deewischkibas, kaut gan, ja jau nu reis ir wajadstigs pallauft, waj tad naw leelaks gods pallauft deewam, nekâ zilwekam. Tautas mahzitaji nostahjâs mana tribunala preekschâ un ar zeenigu pasemibu luhdsâ mani, lai isdodot pawehli karogus no swehtâs pilsehtas aishwahkt. Es no tam ais zeenibas pret keisaru un walsis warenibu atteizos. Tad kauschu puhki, saweenojuschees ar garidsneezibu, sahka issaukt statâ balzi wisaplahrt maneem dshwokkeem sawas luhgschanas un draudus. Es pawehleju saldteem sawahkt pihtus kaudses pee Antonija torna un apbrunotees ar nuhjam, lai tee tahdeji iskshdinatu

schos netaunigo puhli gluschi kâ liktori. Bet pret fteeneem nejuhtigee schihdi wehl stataki luhdsâ mani. Stuhrgalwigatee no teem pat nogahsâs gar semi, issteepa sawus katlus un nomira us weetas no muhsu nuhju fteeneem. Tu hiji toreij, Lamiij, manas lehnprahtibas leezineeks. Pehz Witelija pawehles, man wajadseja karogus nosuhitt us Besareju. Saprotams, tahds negods newareja buht man patihkams. Nemirstigo deewu preekschâ swehru, ka pa wifu sawas waldischanas laiku es neesmu ne reisi pahrkahpis taisnibas un litumibas robeschu. Bet es esmu wezs. Mani eenaidneeti un apmelotaji nodeweji ir nomiruschi. Es nomirschu neatreebts. Kas aisskabhês manu peemiau? Wiasch nodrebeja un aplusa. Lamijs eemaisjâs:

— Sapratigaki ir nebihtees no nesinamas nahkotnes, bet ari us to nelo nezeret. Kas mums par dafu, kâ par mums domâ kaudis? Mehsh paschi efam few leezineeti un teefneschi. Est pahrleezinats, Ponzij Pilat, ka tawa labdariba tiks atshhta pehz pateekbas. Est apmeerinats ar to zeenibu, to tu wari patš pret fewi sawust un kas nahk no tawu draugu pufes. Des tam ir jau ari taisniba, ka ne tik ween ar mihsstibu war waldit par tautam. Ta schehlfirdiba pret zilwezi, kuru eeteiz filofofija, ir walsis zilweku darbiba mas leetojama.

— Lai tas paleek, — teiza Ponzij's. — Sehra isgarojumi, kas ispluhst no scheem laukeem, ir stipraki tad, kad wini isnahk no semes, eekams ta wehl saklida no saules stareem. Ir jasteidsas. Ar Deewu. Bet reis nu es esmu satizis draugu, tad ari gribu isleetot scho laimigo gadijumu. Parahdi man to godu, Elij Lamiij, — atnahz rihtu pee manis us pusdeenu. Mana mahja atrodas us juhwas krafta, pilsehtas malâ, rehkinot no Wisena pufes. Tu wianu weegli pastihst pehz mahkflas isgresnojuma us wahrteem, kur redsams Orsejs, kurfch ar sawam kofles fkanam waldfina tigerus un lauwas.

— Lihds rihtam, Lamiij, — wiasch atkahrtaja, uskahpdams us nestuwem. — Rihtu mehsh pahrunasim par Judeju.

* * * (Turpmat beigas.)

Latiwija.

Kas dseedâs tewim pehrku dseesmu
Tu, puhka burtâ Latwija,
Kâ osolmeschu firmo schalku
Ar saules kofli saktanâ?

Kas atflehgš tawas dsintarahdes
Un saldâs spehles ahra zels?
Kas paweiks warawihkfnas schkehpu
Un joda klinti pufchu schkels?

Kas swehtâs birses sapni sapnoj's
Pee tewis nahks kâ dseedons balts?
Kas nesis krihwa sako saru
Kâ Potrimps swehtku gehrbâ stalts?

Kas tawam meitam mehles raifis,
Lai saldâs jaunâs dseefmas lihst?
Kas fjadâs teiku dimantseetu,
Par swehtnizu lai pehrles schkshst?

Tew miglas rihtâ dsika dusa —
Wehl jodu melnee firgi sweeds
Un burtneekem un deewu dehleem
Sem galwas nahwê atmens zeets.

J. Afuraters.

Apfkats.

Sinibu Komissijas wafaras sapulzes.*)

II.

Kriščjahnis Waldemars.

Pirmo preeščnefumu ņa gada Sin. Kom. wafaras ņapulzes tureja ņwehrinats adwofats Arweds Bergs par Kriščjahnis Waldemaru, kuru runatajs raksturoja kà radikalu tautas darbineeku. Lai gan pee mums pahraka plahtifčanàs ar ņaweem miruščajeem tautas darbineeem palituse tihri waj par ņehrgu, tad tomehr, newar ņazit, ka N. Berga ņga Kriščjahnis Waldemara raksturojums buhtu bijis leeks. Kr. Waldemars pateest pelna, ka wina darbiba teel nopeetni apfkatita un pats Waldemars paturets dahrgà peemina. „Dšimtenes Wehstnef“ N. Berga ņga preeščnefums nodrutats pilnigi. Ari mehs wina te pehz eespehjas raudstik pilnigi, lai gan telpu truhkuma deht masleet ņahšnot, nodrutat.

15. nowembrì 1825. gadà Talsu aprinki, Ahrlawas draudšè, Saņmatas Wezjunktur mahjàs peedšima Kriščjahnis Waldemars, kà ņawu wezatu tresčais behrns. Wina tehws bij min. mahju ņaimneeks, bet kahdus 10 gadus pehz Kriščjahnis peedšimšanas winaš ņawas mahjas atstahja un pahrgahja dšihwot Saņmatas pilsehtina.

Šah pilsehtina, kura pašahweja no kahdam 40 toka ehkam ar kahdeem 600 eedšihwotajeem — pa leelakai datai šchihdeem — Waldemars pahrlaida ņawu jaunibu, par kuru wina pašah ušthmejumus atronam „Baltijas Wehstnešah“ 1873 gada gahjuma. Kà toti daudsi no muhsu eewehrojamateem darbineeem, ari Waldemars ņawu darbibu ir eesahjis — ar tehwa zuhtu ganišchanu. Bet ari gara dahwanas wina parahbhjas ņamehra toti agri, ar peekto gadu winaš no mahtes eemahjijas lašt un ar astoto gadu ņahšnot, wina mihtakà nodarboščanàs ir ziteem preeščah lašt.

Ar stolas apmellešchanu Waldemaram negahja glušchi ņahrtigi. Pawiņam tikai nepilnus 3 gadus winaš apmelleja dahšas apfahrtejas stolas. Te notika, ka gadus 15 wezais Waldemars pirmo reiši eeraudšija juhru Rojas zemà, uš kureeni bija aigahjis ar ziteem stoleneem. Suhras dišchenais ištats, pehz Waldemara pašah stahsta, toreis uš wina esot atstahjis warenu eespaidu. Warbuht puika instinktiwi ņajuta, ka reds ņawà preeščah to elementu, kas wina wahrdu daris neašmirstamu.

Bet lihds tam wehl bija ilgs laiks, wehl Waldemaram stahweja preeščah raibs un ehrtiščkins dšihwes zekšč. Wispirms, stolu atstahjis, Waldemars pats ņahka mahjit Saņmatas behrus, par to par stundu winaam maksaja 3 kapeikas, tà ka wišs wina gada eenahšums bija 35 rubki. Bet šcho darbu Waldemars drihs ari atstahja. Pehz tam winaš bija par pagasta ņrihwera palihgu un beidsot par ņrihweri Ghdolè. Šche ņahkas wina ņabeedriškà darbiba, ņamosa „juhreas išmelšanas beedriba“. Kahdi nodomi un darbi pateestbà ņehpijàs ais ņahis jozigàs beedribas ar winaš

jozigeem protokoleem, par to mas kas ņinams. Katrà ņinà ņahi beedriba bija tikai ištahrtne, ais kuras ņehpàs nopeetnas leetas, wina tikai nodereja par eemeflu, ais kura netrauzeti wareja ņapulzetees un beedrotees. Uš to ašrahda peem. tas, ka pee ņahis beedribas W. nodibinaja „latweešču grahmatu krahtumi“, kura ir pirmà latweešču lašamà biblioteka.

Katrà ņinà ņahi beedriba ištarija Waldemaram negaiditu un nezeretu palapojumu. Leeta notika tà: Waldemara karšta wehlesčanàs bija, tikl pee augstakas išgihhtibas. Redsedams, ka pašam ņaweem ņehkeem winaam nes waj ištosees panahšt ņawu wehlesčanos, winaš greesas pee generalgubernatora knasa Suworowa. Tas lika par wina ņawahšt ņinas, un tàs bija — nelabwehligas. Wahju polizisti jau bija išmanijušchi, ka Waldemara ņehpijas kas wairaf nekà ņehns ar leelam eedomam. Wina wina ištahloja par nelahgu, pat bihtamu zilweku, un kà peerahdijumu ņawam ņinajumam peelika laht „juhreas išmelšanas beedribas“ jozigos protokolus, ais kureem bija ņaofčanajuschchi wairaf nekà tais bija rakstis.

Waj kas ņihnigs, kas alegoriks preešč muhsu tautas nešehpijas ņah notikumà? Latweešču jauneklis, pehz ņinašanam un išgihhtibas teekamees, pehz palihhtibas greesčas pee Kreewijas walšis representanta. Bet pee pirmà toka stary wina un to kawejoščhi ņahjas zekà wahju polizisti.

Bet „juhreas išmelšanas beedribas“ protokoli glahba Waldemaru. Knasam Suworowam patika tee joki. Pahri wahju polizistu galwam winaš Waldemaram ņneedsa palihhtigu rotu un tà preešč Kreewijas eeguma darbineeku, kureš wina padarija toti eewehrojamus palapojumus.

Zaur knasa Suworowa eeteiščanu Waldemars aistkwa pee kahda Hagedorna ņga Leepaja un eestahjās tureenes gimnastija. Šche 1853. gadà Waldemars ņazereja ņawu pirmo grahmatu „300 Stahsti, ņmeektu stahstini etc. etc. un mihtlas, ar to jaunekteem un peeauguščem lusti uš grahmatahm wairoht gribbeju C. Woldemar.“ No wišas ņahis grahmatikas, kurai netruhtst atjautibas un ņinamas weiklibas ņastahdišanà, muhs wišwairaf war intereset winaš eewads „wahrdi par grahmatam“, jo tas jau dob deesgan gahšču leezibu par Waldemara uštateem. Wišs ņahis eewads ir eedwestis no karšas wehlesčanàs mahjit ņaweem tautas brahteem „ņawu prahtu bruhket un apzerreht“. „Pateest ņrds ņahp“ — eesauzas Waldemars — „uštattoht to netizamu mulkibu un garrigu tumšibu dahšah stuhri mihtas kursemes.“ „Zik mas wehl wišas zittas grahmatas, bes pahtaru grahmatahm, Latweeščem pašstamas.“ Bet pahtaru grahmatas Waldemars neuškata par nes zil derigam prahta attihstišchanai. „Kad winaš (t. i. Latweetis), — raksta Waldemars — wahjšah laštatajs buhdams, dahšu pantinu pahtaru grahmatà it aplam ņahšibi bij ņaprattis un prahtis tur ņahze mištetees, tad drihs apmeerinajahs, atminedamees, ka tik jau esot Deewa wahrds un tadehš ejot pahraf par zilweka ņaprašchanu.“

*) Cf. „M. W.“ Nr. 26.

Gewads beidsas ar dedstgu uffautumu „fneegt faweem brahteem tumfâ rôlu un wilt tos gaismâ.“ Waldemars ari apsthemè, no ta winsch sagatda scho kulturâs darbu: „Suhs muischastungi, ftrihweri it ihpâchi skolmeisteri, tam schehliga tumafa frids, brahteem palihdset: sche ir darba preefch brihwstundam! Sche wiseet few neisnihtstamu trohni! Wiswairaf Suhs, kas no Latweeschu kahrtas pee mahzibas titufchi...“ Mehs redsam, schâs grammatinas eewadâ jau flehpjas wefela programa.

1854. gadâ peepildijas W. karstâ wehleschanâs: winsch, 28 gadus wezs, noktuwa Terbatas augstskolâ, wina preefchâ plâschî atwehrâs finibu fwehtnijas durwis. 4 gadus W. sche ir pawadijis, studedams waltis un fainneeziflâs finibas. Bet ar to neaprobeshojâs wina darbiba. Jau Ghdoles laiki leezinaja, ka W—râ flehpjas fabeedriska organizatora dahwanas. Tâs parahdijas ari scheit, augstskolâ, tur W. nodibinaja pirmo latweeschu studentu pulzinu. Bet wina ihstais lauks bija schurnalistika, tai winsch weenmehr wairaf un wairaf peegreesâs. Bes dascheem mafakeem raksteem winsch schâi laikâ isdewa weenu no faweem pasihstameem darbeem „Ueber die Hexanziehung der Letten und Esten zum Seewesen, nebst Notizen und Aphorismen in Bezug auf die industriellen, intellectuellen und statistischen Verhältnisse der Letten und Esten und der drei baltischen Provinzen überhaupt.“ Rahda gara behrns schi grammatâ, rahda jau winas otrâ lapas puse, turâ rakstis „Freunden des Fortschrittes gewidmet“. Schâi grammatâ W. jau eewehrojami paplâschina un papildina sawu programu. Tâpat, kâ „300 stahstu“ eewadâ, ari sche winsch usfwer isglibitbas leelo nosihmi wisos arodos. „Atklastais noslehpums, kahdeht ruhpneeziba un fewischki tirdsneeziiba pee mums tâ neusplaukst, tâ tas buhtu jawehlas, — raksta W. — naw wairs jaatklahj; katram finams, ka wifs stahw fakarâ ar to, kâ peepalihds tikt pee isglibitbas, kâ ari muhsu gubernu normalais stahwoklis, zeis, falds meegs, titai lehnâm un pehz grubteem publikaem pahmainas us labu. Galwenâ loma te peekriht skolam, un fewischki praktiskam, preefch dshwes sawadibam eegroftam skolam.“ Bet blakus tam W. schâi sawâ rakstâ wisleelato fwaru leef us tautas materialo apstahku laboshanu. „Sauti, brangi un flaweni preefch kahdas tautas — winsch raksta — ja tai ir rasheni dsejneeki, kuzi dseed par seedoni un mihlestibu, par pagahjuscheem selta laikeem, par „labakâm nahkamâm deenam“ un par laimi: bet ne masaf jauti un kreetni, pee tam wehl dauds wajadfigaki preefch katras tautas, pawairot winas turibu, winas materialos lihdssektus.“ Ir eewehrojami, ka W. leef preefchâ daschus kontretus lihdssektus, kuzi muhsu dshwes attihstibâ wehlat teescham ir spehlejuschi un spehle leelu lomu: krahjtasu dibinashanu un spezialu laikrakstu isdoshanu. Tas rahda, jif tahlu un pareisi W. ir redsejis.

1858. gadâ W. beidsa studijas un aishgabja us Peterburgu. Sche winsch dabuja weetu finantschu ministrija, bet wina galwenâ nodarbofchanâs tomehr palika schurnalistika. Winsch rakstija deesgan dauds gan kreewu, gan wahzu laikrakstos, fewischki par Baltijas agrareem ap-

stahkkeem un kreewijas, fewischki Baltijas, fugneezibu. Weens no wina raksteem „Русский торговый флотъ“ ispelnijâs leelmasa Konstantina Nikolajewitscha eewehribu. Tas isgabja ka W—u ofzielti aissuhtija ispehtit Baltijas peekrastu un wehlat ari Wahzijas Baltijas juhwas krasus. Wehlat, 1864. gadâ, W. tautas apgaismoschanas ministrijâs usdewumâ atkal apbraufaja Baltiju, ispehtot tautskolu stahwokli.

Bet ari latweeschu leetâ W. direkti peedalijas un strahdaja lihds. Scheit pirmâ weetâ finams stahw „Peterburgas Awischu“ isdoshana, pee kuras man turymaf wehl buhs jagreeschas. Bet ari bes tam W. darbojâs kâ fabeedriska organizators, nodibinadams Peterburgas latweeschu lasamo beedribu. Ari us waldbibu winsch kuhloja darit eespaidu latweescheem par labu. Tâ 1862. gadâ winsch eefneedsa tautas apgaismoschanas ministrim rakstu, turâ aprahdija reformu wajadribu preefch Baltijas. Winam ari teescham isdewâs greeft ministrijâs wehribu us latweescheem. Tam par peerahdijumu noder tas, ka zaur wina puhlineem ministrija usfahla latweeschu-kreewu wahrdnijas isdoshanu, kuru wehl Mafkawâ W. fastahdija kopâ ar Brihwsemneeku. Tai paschâ laikâ winsch fazereja wehl plâschaku rakstu par Baltijas apstahkkeem, turâ tos jo spilgti apgaismo, bet atklastibâ schi raksta faturs deemschehl naw finams. Par scheem raksteem titai titdauds waram teikt, ka wini, blakus W. schurnalistikeem darbeem, bija par ihsto eemeslu Baltijas wahzeeschu nifnam eenaidam pret winau.

Schis eenaidis wifâ spilgtumâ parahdijas W—ra ne-laimigâ usfehmmumâ, latweeschu kolonizacijâ Nowgorodas gubernâ. Tai gan Walderamam sche nebija itin nekahdu patigu peinas noluhku un winsch pat wehl peelika wifus sawus knapos naudas lihdssektus, Baltijas wahzu muischneeziiba wina iskleedsa par kolonizacijâs schwindlekt, bihstamu agitatoru un W. pat nodewa ismekleschanâ. Sawai aishstahweshanai Wald. fazereja broschuru „Die Lettenauswanderung nach Nowgorod im Jahre 1865. und die Baltische deutsche Presse“. Otru stipru aishstahwi W. few atrada ne pee masafa, kâ kreewu leelakâ schurnalista Michaila Mikiforowitscha Kattowa. Bet par W. fakaru ar R. wehlat.

No Waldemara Peterburgas laikeem wehl buhtu peeminama Winaschu juhsefcolas dibinashana, us kuru W. dewa ne titai eeroftnajumu un sawu lihdsdarbibu, bet neluhkotees us wina fshkeem materialeem lihdssekteem, ari pirmo naudas pabalstu.

Drihs pehz Nowgorodas notikuma, t. i. 1867. gadâ, Waldemars, pa dakai schi notikuma faruhgtinats, pa dakai aishstahs zaur Baltijas wahzeeschu denunzeshanu, atstahja Peterburgu un aishgabja us Mafkawu. Ari sche W. peegreesâs awischneeziibat. Winsch ne titai rakstija leelajâs kreewu awises, bet bija ari par Mafkawas wahzu awises redaktoru. Schâi laikâ W. zeefchaki sagahjâs ar Kattowu un bija wina eedwesejs wina politika, atteezotees us Baltiju. Bes tam sche 1871. gadâ W. isdewa broschuru „Vaterländisches und Gemeinnütziges“ 1. un 2. burtnizu. Sche W. uffkati par wiseem deenas jautajumeem parahdas

pilnigi noteitti un spilgti, tā ka pee šchis broščuras man buhs wehl jaatgreesčas, karakterisejot W. politisko pahrleezību.

Waldemara frds tomehr peedereja juhneezibai. Tās labā wīnš nēdā nerima štrahdat, un taišni wīna Maškawas laišs ščaj sīnā bija wīšidewīgatais. Daščados usdemumos wīnšch ispehtišchanas noluhā apzetoja Peterburgas gubernas peekraštes, Kreewijas deenwidus juhmalu, tad Seemeta juhru, Somiju, Sweedriju, Norwegiju un Angliju, apmelleja Berlīnes štwju istahdi. Pasihstama ir wīna lihdsdaliba pee muhsu fugneezibas beedribas „Australas“ dibināšanas. Bet wīšwarīgatais darbs ir Maškawas Keisaristās Juhneezibas Beedribas nodibināšana, kuras sekretars, galwenais darbīneeks un istā dwehsele bija Waldemars.

1882. gadā W. wareja atskatītees atpakaļ us 25 gadu darbību juhneezibas laukā. Ščaj gadījumā wīnšch fanehema leelu škaitu laimes wehlejumū un atfinības parahdijumu. Tikpat weeteja, kā kreewu awišchneeziba wīnam dahwaja šoti daudš atfinības rakstus. Ta bija laika sīhme, ka sehtla, kuru W. bija sehtis 25 gadu laikā, bija sabtuse diht un plaukt. Us wīseem atfinības parahdijumeem W. atbildeja ar atklahtu „Kateizību“, kura apstātija pahrklaisto gadu panahkumus.

Sawa muhscha beidamos gadus W. seedoja gandrihs weenigi juhneezibas leeta. Bašču laitu wīnšch nodarbojās ar juhneezibas štolas atwehščhanu Archangeļskā, tad peenahža wīna nahwe. 25. nowembrī 1891. gadā, 65 gadus wezumā W. Maškawā aisdarija fawas azis, islaida šawu moščo darbigo garu.

Wisaugstakas pawehles Poltawas uswaras fwehtku gadījumā.

Peterburgā, 26. jūnijā. Wisaugstakā pawehle armijai un šlotei:

Breešč diweem gadu šimteneem us nemiršīgajeeem Poltawas laufeem Peters Leelais guma spihdošču uswaru par eenaidneeku, kurešč zentās pehz tam, lai fatrizinatu no wīna pazelto waldību un apturetu attihstibā jauno Petera walsti. Taišnibu un Deewu, šawus šargus un aishstahwjus par šewi šinadami, kreewu kara pulki, no pašča zara waditi, nekahwās fatrizinatees no eenaidneeka šlawas, kurešč bij par neuswaramu isdaubšinats, glabha Peterim uštizeto walsti, aishšargaja pareištizību un Kreewu walsti no šweschsemneeku eebrotuma. Lai Leelā Keisara un wīna šwehtito uswaretaju žihnas beedru peemina muhscham paleef šwehtita, muhscham dšiwu waronīgās Wiskreewijas kareiwju šaimes rindās un us šlawas apšaroteem Kreewijas šlotes kugeem! Glabščhanas un semes labklahjības šakšums — uswara, kura tika panahsta Poltawas lautos — zeešči šaištijās pee kreewu šargeem titat tad, kad Peteris un jaunā, no wīna reorganisetā armija pahrwahreja daudš gruhša darba, šhwas žihnas un negaiditu kawektu, pret kureem wairak nekā weenreih atduhrās Leelā Zara zehlee usnehmumi un gaischee plāni. Lai tadeht tagadejā spihdoščās uswaras šwineschana ir preezīga wehštis par nahkameem panahsumeem, kuri břišwo darbu par labu un par šlawu Muhsu Tronim un Muhsu dšimtenei arween krons! Lai ščajā atšīnā Muhsu waronīgā armija un šlote atrod atdšihwinošču awotu preešč šawa darba, wīna weidoščanas un atjaunoschanas us pamateem, kuri no Mums noteikti! Lai no tagadejām šwinibām Muhsu šrdij dahrgā armija un šlote smetas negrosamu pahrleezību, ka pehz wīšam no augšcheenes šubtitām peemelleščhanām Kreewu walšis šitēni arweenu nahš gaischā uswaras augščamzelschšanās deena!

(Us originala Wīna Keisaristai Majestetei Kungam un Keisaram Paščtrozigi labpatizees usraksti):

„Nikolajs“.

Poltawā, 26. jūnijā 1909.

Peterburgā, 2. jūlijā. Pehz pulksten 3 Peterhofā eeradās Wīnu Majestates danu karalis Frederiks VIII. un karaleene Luise ar prinzešem Toru un Dagmaru. Jau ap pulksten 1 Peterhofas kara fugu peeflahinē eeradās Kungs un Keisars, Kundsēs un Keisareenes Marija un Aleksandra Feodorowna, Greeku karaleene, Wīnu Keisariskās Augštības Leelknašes Ksenija un Olga Aleksandrownas un Leelknaši Michails Aleksandrowičs, Georgijs Michailowičs, Aleksanders Michailowičs un Oldenbursos prinzis Peteris, lai brauktu us Kronšates reidu augstos danu weefis šagaidit. Turpat bija jau galma, ahrleetu un juhšas ministri, šwihtas personas un augstee kara un žiwileerehdoi. Jachta ar Wīnu Keisariskām Majestatēm un Keisariskām Augštībām lihds ar pawadoneem, leelgabaleem ščajot, taišni plkst. 1 atstahja kraštu, dodotees us Kronšates puš. Kad jachta „Aleksandrija“ eebrauza Kronšates reidā, wīnu apšweizīnāja šchahweeneem no „Standart“ un „Potarnaja Swesda“. Tad pee apwahršchņa ari jau parahdijās danu karala jachta „Danebrog“, pawadita no kreisera „Geiser“ un žiteem kugeem. No žetokščņa un kugeem rihbeja šaluta šchahweeni. Kad danu fugi bija ismetušči enturi, tad „Geisers“ šaluteja Kreewijas Keisara štandartu. Kungs un Keisars pawadīs no Leelknaša Michaila Aleksandrowičša, galma ministra, šlagkapitana, Danijas šuhtņa Peterburgā un Kreewijas šuhtņa Kopenbagenā un augštajeem weeseem peekomandētām personām us Keisariskā twaikonišča „Buntšchul“ pahrbrauzja us jachtu „Danebrog.“

Kolera Baltijā. Rīgā un Jelgawā jau bīhšči fašlimščanas un nahwes gadijeeni ar koleru. Šči bīhštamā, breesmīgā weeščņa tā tad atnahkufe jau ari pee mums. Pahrata baidišchanās tomehr neweetā. Keis Afrikā, kā teika štahšta, ari breesmīgi ploščjufēs kolera. Kahds žetotajs žetodams šateef žetā wezeniti. Gefahš šarunatees. Waizā ari, kā wezeniti šauz. Šči atbild, ka par koleru. — Žetotajs šatruhtštas, bet šanehmees wezenitei pahmet, ka ščaj gan šauna neefot nomaitat tit daudš šaušču. Kolera jūtās eewainota un šaišnodamās atbild, ka šči nemas neefot tit šauna, kā žilweiti iskleedsot, wīna pateešbā efot nonahwejufe titai daščus šimtus, kamehr pahrejee tuhštokšči efot mirušči weenigi aiš šailēm no wīnas. — Bet apdomīga, šapratīga dšihwe wīšadā sīnā jaweb. Par wīšam leetam šafargās no newahritu ehdeenu ehščanas un newahrita uhdens dšerščanas.

Kofneses pagasta rihzības komitejas leetu išteefoja 3. jūlijā Rīgas apgabalteefas I. kriminalnodata. No 12 apšuhdseteem teefa Karli Uššinu, Brenzi Kaktinu un Anušču Dauge attaišņoja, bet pahrejos šodija ar 15 rbf. naudas šoda jeb 3 deenam areštā pee polizijas šatru. „Dš. W.“

Leelwahrdes Semkopības beedriba šwehtdeem, 5. jūlijā isrihšoja šakumšwehtfus. Us šakumballi braufušči ari daudši is šaunjelgawas aprinkā. Pahrzetotees par Daugawu apgahšufēs ar žilwekeem pahrpilditā laima, pee šam noslihtuščas šahdas 11 personas, pa leelakai dašai līndeeschi. r.

No Bebreem. Mi h k l a i n s g a d i j u m s. Bizahtu mahjās 22. jūnijā šaimneeka dehls Karlis A., peepeschī panehma bīš, peegahja šalponei Madei A., šchahwa wīnai un eewainoša labos šahnus. Kad wīnšch gribeja wehl ščajot, wīnam atnehma bīš; bet tad wīnšch eekšrehja dahršā, nokrita semē, šahša možitees krampios un nomira šahdas pušštundas laikā. Wīšs šchis notikums ir pawīšam mišklaīns, bet domajams, ka wīnšch nggistejees un gribejis nosčajot šalponi šaikam aiš greiššrdības. Šalpones eewainojums, tā „Dš. W.“ šino, neefot nahwigs.

No Slokas. Šekas no „brihwas mišleštības“ laiteem. Šhš pehz šahneem meščā aiš

kapeem atraft islikt weens un pee dġelszefa kaħds otrs behnġs, abi neġġġwi, bet trefġais — dġġws Meġġarġ pee preeġes. Noġeedġġgġs maħtes weħl naw šinamas. — 29. ġunġjġ pee zeluloġes fabrikaġ peħrġons eepġeħris kaħdġ telefona štabġ.

No Madleenas. 26. ġunġjġ, uġ zeta meġġġ, šarġ Madleenu un Miġtraukli, neħġġu no Miġtraukles meġġġa ġunga muiġġġas, diweem weetejeem šemnekeem, ġuri brau- ġuġġi uġ Madleenu, uġbruġuġġi diwi ar rewołwereem bru- noġuġġeġs ġilweġi un uġġauġdami: „Roġas auġġġġ!“ pee- praġġuġġi, lai tee atġotu naudu. „Rġ „D. ġtg.“ šino, brauġeġi iġġlabuġġeġs, paġeġzoteġes aħtraġam širġam, ne- škatoteġes uġ to, ka uġbruġeġi uġ teem wairġ reġġes iġ- šġġġuġġi.

No Numeġteres. 13 ġaduġ weġais ġana puġġens Peterġ Butralġ biġ eedomajeeġ atġwabinatġes no ġaneem, atġġedġġinadams loġu ġuħti un lai tġ ġadegtu loġi. Par šġo noġeegumu aiġġuħtiġa wiġu uġ Rġgu un no tureenes wiġġġ nodots 30. ġunġjġ Roġasġu maġġadeġo laboġġġanaġ eġġtaħdġ.

No Weetalwas. Sałahneġġġu maħġġa paħaħruġġes uġ iġtabas behniġeem šenatġ Weetalwas muiġġġas paħ- wałdneeta nełaiġka B. šeema, ġura peħġeġġ laiġka šlmoġuġe ar nerwu ġaiti. — Beħġ ġarġ ġauġuma peħġeġġs deenġs šġe biġa tiġ šiġriġs leetus, ka wiġas uġes un ġrawas paħrpluħduġġas ġluġġi tġ paħaġara pluħdu laiġka. Tġ ka weetalweeġġeem pġawas pa leelġai dġkai ir uġ uġes, tad tġs peħġ leetus atroġas piłniġi šem uħdens. Semġoġuġs dġrd behġajameġs par noneġto šaħti.

No Sangastes (Terbatas apr.). Weeteġġs San- ġastes muiġġġas iħpaġġneekam, ġraġam ġ. Bergam šġiniġs deenġs no ġabineta iġ rakġġamġalġa noġaġġs daħrġs kaħataġ puġġġiens, diwas ġoda šiħmeġs un daġġi — ġġġumi. Liħġ ar to paġuduġġas eġot ari wiġas šġaġia atġleħġas. Naudas šġapiġ eġot aiġġleħġġs, kaħdeħt newarot šinat, waj no ta iġġaġta ari nauda ġeħ ne. ġraġs Bergġ par notikumu pa- šinoġis poliġiġai un ari apġoliġis leelġu ġodałġu šaġta uġ- raħġitajam

No Baldones. 26. ġunġia waħarġ weeteġġs ġalġu maħġġas, neħġġu no Baldones, laupġġġanaġ noluhġġ eebru- ġuġġi triħġ ġauni nepaġġġġtami wiħreġġġi. Diwi no teem biġuġġi apbrunoġuġġeġs ar bułdoga ġġtemas rewołwereem, bet trefġajam neħiġis neħaħda eeroġġġa, kaħdeħt taġ pa- weħmiġs no šeenas šaimneeka biġi. Lauġitajġi peepraġġuġġi 400 rġk. naudas, bet kaħ atbiłdġes, ka naudas neeġot, tad paġġi uġlauġuġġi ġumodes atwiłłiġes, nolauġiġuġġi ġudraba puġġġeni un wairġas šelta ġredġenus ap 139 rġk. weħtriħġ, traħġtaġes ġraħmatiau par 20 rġk. un 55 rġk. štaħdrġ nauda, peħġ kam beġ waras darbu leetoġġanaġ aiġġaħġuġġi. Lau- piġajem eġot uġ peħdam.

Kurġemes gubernators ġlepenpaġdomneġs Rġasewġs 5. ġulġjġ aiġbrauġa 2 meħneġġi iłġġ atwainajumġ uġ ġeġġġreewiġu. Pa wiġa prombuħġġanaġ laiġu ġubernatora amata peenahġumus iġpildiġs Kurġemes wiġegubernators ġnaġs Kropotkiġs.

Kurġemes muiġġġneeku preeġġġneġs, ġabileġ muiġġġas iħpaġġneġs ġnaġs ġeorgġs ġiewens peħġ iłġalas šlmiħbas Rġġġ nomiriġs.

No Wahrbeles draudġes. Muħrneeku maħġu šaimneeka ġaunatġ meġta, ġura Bauġġġa apmeħġeġuġe meġteu šġolu, Leelupġ noġliħġinaġuġes. Paġġnaħwiħbas eemeġis neusminama miħġla, ġo šġolġ tai weġeġes labi un biġueġ ari ġau nolġuġe eġamenu.

No Jaunġelgawas aprinġka. 18. ġunġjġ neħġġu no Jaunġelgawas pee Egloneem atraħda Daugawġ kaħda

nepaġġġtama ġauna ġilweka liħġi, ġuru uġġġeħreġġot aħrġis atraħda, ka nełaimġais paġpreeġġġ ar kaħdu ġeetu preeġġġ- metu nogaliġatġs un weħłak eġweeġis Daugawġ. Taġad aprinġka poliġiġa iġġinaġuġe, ka šġġġġ ġadijumġ notikġuġe ap- laupġġġanaġs šleġawiba un nogaliġatġis ir ġubineġs paġaġta loġekliġs ġaġimiriġs ġaħbiġġo, ġurġġġ kopġġ 23. nowembra pag. ġada no maħġam biġa beġ weħġis noġubdiġs. Par šleġ- ġawu apwaino kaħdu B., ġurġġġ apġeġtinatġs un nodots iġ- meħġeġġanaġs teġneġim.

No Meġġmuġġġas. Nełġi atpaħaġ weeteġġa ġeegelnġġġa šraħdneġs ġriġtaġs B. eewiłłinaġis 13 ġaduġ weġo Annu B. kaħdġ ġluġġa weeta un to iġwaroġis. B. apġeġtinatġs un waġġrdiġi atġineġs šawġa neħarġġ.

No Sałenekeem. Paġġnaħwiħba. ġeġeeneġs ġaħġiġġu maħġu rentneeka Bałoda meġta, ġelġawas ġim- naġġas šolneġe, ġaħu waħarġ eeleħġuġe atġa un no- šliħġinaġuġes. Paġġnaħwiħbas eemeġis neġinaġs.

Wilnas kara apġabalteġas delegaġiġa iġteġġaja trefġġdeem, 1. ġulġjġa apġuħdġġibu pret 178. Beħġu kaħġneeku pułta kaġitanu, Nowgorodas ġubernaġs muiġġġneeku Władi- šlawu Drlowu, 45 ġaduġ weġu, ġurġġġ biġa teġġai nodots par to, ka 1907. ġ. waħarġ ġeepajġa iġwaroġis weħł ne- wiłnuġs 14 ġaduġ weġu šemneeku meġteni ġaġimiru ġuħkaġ. Beġ tam Drlowġs eġot šaħweġis šaħarġ ari ar wairġam ġitġm ġaunġm meġtenem, par to ġan wiġġġġ ġġoreġs weħł neħiġa apwainotġs. Beeteġġoġġu peerahġiġumu truhġuma deħt kara teġġas delegaġiġa apġuħdġġeto Drlowu atġaġiġnoġa.

— 1. ġulġjġa taħtaġ iġteġġaja weħł diwas apġuħdġġibas. Piłmġ no tam biġa pret ġurmuiġġas paġaġta peederiġo Peteri Deħliġu-ġurġenġonu (23 ġ. w.), ġrlawas — Dłġu Bluhmberg (23), Poġendorġas — Peteri Pełmani (26) un Stendes — Andreġu Dankenġalnu (24), par peederibu pee šoġialdemoġratu šraħdneeku partiġas. Apġeġtinati wiħi tiġuġġi 15. maħtġ 1906. ġ. Rġġġ, ġertrudes eelġ Nr. 62. Apġuħdġġeteġ Pełmans, Dankenġalnu un Bluhmbergġs biġa liħġi teġġas deenai šem 300—500 rġk. droġġiħbas naudas un šem ġalwiġeġeem atġwabinati no apġeġtinajuma, bet taġad aiġbeħġuġġi, kaħdeħt teġġa leetu pret wiġeem atliġa. Deħliġu-ġurġenġonu peerahġiġumu truhġuma deħt atġaġiġnoġa.

— Dġra leeta biġa pret 21 ġaduġ weġo ġrobinaġs paġaġta šemneeku Wiłi ġġmidu par to, ka wiġġġ naħti uġ 7. ġu- niġu 1906. ġadġ ġeepajġa, kopġa ar kaħdu otru, uġbruġis šġandarmeriġas apatġġoġiġeeriġm ġriġoram ġeġeġġo un ar noluhġu wiġu nogaliġat, iġġġaħwiġs uġ to 4 reġġes iġ rewoł- wera, pee kam ġeġeġġo ar 2 łodem eewainotġs labajġ kaħġġa. ġġmidu noteġġaja pee špaidu darbeem uġ 20 ġadeem, atġemot wiġam wiġas teġġiħbas un preeġġġ- roġiħbas.

— 3. ġulġjġa iġteġġaja apġuħdġġibu pret Beenawas paġaġta ġaħni ġiħbawu (25 ġ. w.), Wiłġenes — Peteri ġrupi (20) un ġipeles — Anġi ġupolbu (20), par peederibu pee ġat- wiġas šoġialdemoġratu partiġas ġelġawas komiteġas laiġmetġ. Teġġa noteġġaja zeetoġġni ġiħbawu uġ 2 ġadeem, ġrupu uġ 1½ ġada un ġupolbu uġ 1 ġadu.

Kara teġġa iġteġġas šġajġ meħneġi 4 leelas poliġiġas apġuħdġġibas. Tġ 8., 9. un 10. ġulġjġa iġteġġas apġuħdġġibu pret maġpiłġoneem ġoħani ġaġeli, ġmalġu ġiter u. ġ. (paħiġam 12 perġonam) par peederibu pee ġatwiġas šoġial- demoġratu partiġas, eeroġġġu ġlabġġġanu, šlepenas tiġo- ġraġġias eeriħġoġġanu, nełeġalas literaturas druħaġġġanu un iġplatiġġanu; no 13. liħġi 16. ġulġjam iġteġġas apġuħdġġibu pret 39 Doles-ġatłakalna ġauġas druħġinaġs loġekteem; 17. un 18. ġulġjġa apġuħdġġibu pret biġuġġġa wałiġs domeġ

deputata Dsola mahsu Trihni Dsol un wehl kahdeem 11 ziteem par peederibu pee Latwijas ņozialdemokratu partijas, eerotņhu glabasĆanu u. t. t. 27. jultjā isteesās apņubdņibu pret 18 Rigaš revoluzionarās kareiwju organizācijas loķķeem.

Andrejs Balods, I. gildes tirgotajs, ņwineja ņawas firmas 25 gadu pastahweņĆanas ņweptkus. ņĶim gadijumam par peemianu A. Balods labdarigeem mehrķeem par labu dahwinajis 5000 rbf., to starpā 1000 r. Rigaš Latv. Weedribai un 1000 rbf. LatweeņĶu isĶlihtibas beedribai. Teķams paraugs!

ņĶurnala „Draugija“ isdewumā isnahjis leišĶu walodā Peterburgas uniwerņitates leišĶu-latweeņĶu walodas un literaturas profesora G. Woltera darbs par latweeņĶu literaturu „Latviu Literatura“.

Ministru padomes preeņņĶneeķa rewisĶijas ņeļojums Orlas gubernā. Ministru padomes preeņņĶņehdetajs P. A. Stolipins un ņemņopibas ministrs KriwoņĶeins, tā „Pet. tel. ag.“ ņiwo, aisbrauķa uņ ņmijewķas ņaziju, Orlas gubernā, lai eepaņihtos ar ņemes ņadalisĆanas panahķumeem. ņmijewķas apģabalā ņadalits atņewiņĶtās ņaimneezibās ap 30 kwadr. werņtu leels ņemes Ćabals. Mahju ņtatis ņĶai apģabalā — ap 300. Pee katras mahjas ir no 8 libds 10 deņetinu ņemes, tāpat tā ņekaterinoslawas gubernā. Lautņaimneezibas ņiņtema uņlabota. It ihpaņĶi dauds audņina leķķas (wiķķus), aħbolianu un ņaknu augus. Dņiħwoķamās ehķas naw tik tihras, tā ņekaterinoslawas gubernā. Peķķ ņaimneezibu apņkatiņĶanas Stolipins un KriwoņĶeins apmelleķa ņemņtwas lautņaimneezibas ņkolu un rewideķa Streķeķas pagasta waldi. Waķarā Stolipins un KriwoņĶeins apmelleķa muiņĶneezibas klubū, kur bija ņapulķeķuņĶeeks muiņĶneeki, lai iswehletu walņis padomes loķķķu wehletajus.

I. aisħnehmuma premiju biķetu amortisāķija.

1. jultjā isloķeķot tika amortisetas ņekosĶas 302 ņerijas, katra pa 50 biķetem:

107	2492	5632	8389	11245	13167	15427	18250
159	2579	5637	8420	11277	13299	15595	18338
212	2667	5670	8421	11322	13224	15614	18455
226	2747	5673	8494	11390	13364	15764	18470
353	2749	5692	8562	11416	13392	15910	18501
425	2944	5735	8607	11418	13449	15985	18639
434	3150	5879	8648	11473	13451	16055	18654
522	3203	5898	8708	11474	13475	16129	18681
591	3418	5981	8872	11529	13516	16242	18688
592	3506	6022	8934	11566	13565	16380	18709
730	3638	6387	9971	11569	13684	16454	18726
733	3687	6438	9070	11645	13735	16608	18786
893	3691	6561	9073	11666	13755	16627	18816
972	3826	6589	9075	11690	13828	16659	18869
1003	3909	6623	9713	11695	13995	16739	18877
1015	3985	6697	9723	11823	14040	16850	18954
1058	3991	6832	9738	11906	14053	16812	18959
1148	4050	6850	9758	11935	14191	16879	19037
1195	4157	6878	9800	11940	14232	16906	19054
1286	4221	7024	9856	11956	14245	17024	19065
1302	4258	7048	9906	11958	14313	17028	19146
1307	4328	7204	9918	12071	14359	17174	19218
1308	4342	7207	9975	12122	14397	17221	19238
1441	4370	7251	10001	12198	14521	17284	19261
1514	4374	7363	10126	12231	14571	17348	19268
1521	4483	7405	10197	12254	14588	17399	19294
1633	4603	7411	10249	12270	14604	17523	19324
1656	4659	7449	10399	12292	14691	17538	19377
1724	4875	7512	10494	12346	14819	17636	19514
1841	4970	7563	10560	12370	14907	17637	19616
2073	5070	7637	10579	12490	14991	17662	19703
2183	5073	7738	10679	12622	15094	17714	19726
2213	5197	7998	10849	12661	14095	17870	19832
2285	5265	8096	10902	12695	15119	17898	19837
2343	5344	8120	10919	12774	15143	18029	19894
2403	5370	8129	10936	12908	15280	18120	19935
2419	5542	8226	11032	12952	15362	18168	
2477	5560	8250	11205	12982	15384	18233	

Tā tad amortisetas pawisam 15,100 biķetes 2,038,500 rubķu wehķtibā. Par katru ismaktās 135 rbf. walņis banka, winaš kantoros un nodakās, waj ari renteķās tur, kur walņis bankas eestahņĶu naw, ņahķot no 2. oktobra 1909. gada.

Wiwife „Slowo“, turas redaktors un isdeweķs bija agrakais tirdņneezibas ministrs W. ņedorows, lihdsķķu truhķuma deķt apņahķuņes.

Wosneņensķā (Kubanas apģabalā). 30. juntjā krusa nopostijuse 200 deņetinas labibas un ņaules puķu. ņaudejumi ņneedsas lihds 100,000 rbf.

Aħrņemes.

Leelas pahrmainas notikuņas **Perņija**. Pee Teheranas notika isņĶĶiwoņĶa žihna starp ņĶĶĶa kara ņwehķu Lachowa wadibā un dumpeneeķeem SepeĶdara un ņirdara Wada wadibā. TreņĶdeem, 1. jultjā ņĶĶĶa kaņali wiņu deenu ņĶĶĶuņĶi ar leelģabaleem. DasĶas ņĶrapnelas eekrituņas pat angķu ņubtneezibas ehķā, tā ari žitos eiropewĶĶu namos. Nazionalisti (rewoluzionari) bija ņĶĶĶuņĶi uņ ehķu junteem un no tureenes ņĶĶĶu uņ

Ķaunais wahķu walņiskanzlers L. ņon Wetmans-Holwewģs.

ņĶĶĶa kara ņwehķu, turņĶ tad ari wiņwairat ņĶĶĶu uņ junteem. Daka ņĶĶĶa kara ņwehķa bija nostiprinajuse aħrpus pilņeħtas un bombardeķa medņĶili — bijuņĶo tautas weetneeku namu. Kreewu un angķu ņuħtni, redņedami, ka rewoluzionari ņem pahņwawu, ņĶĶĶam eeteķķa isliħķt ar dumpeneeķeem. Wet ņĶĶĶs 1. jultjā wehl leedsās to darit. Wņ ņĶĶĶa pawehķi wina kara ņwehķs, kas bija aħrpus pilņeħtas, atķlahķķ leelģabalu uģuni uņ Ćalwas pilņeħtu, lai drupās ņĶĶĶautu medņĶili — tautas weetneeku namu un ņaģaħdatu eeeķu pilņeħtā. Žihna iħķķa wiņu deenu. ņĶĶĶa kara ņwehķa artilerija isņĶĶĶuņĶu pahri par 200 ņĶĶĶeweeņeem. ņĶĶĶa ņaħķneeki mehģinajķ eemēt medņĶili, bet wimus tur ņaņehķa ar bumbam un atķķta atpakaķ. — Aħrņemķu diplomatiskē aisņtahwķķi Ćreesās pee kreewu un angķu ņuħtneem, lai peerunatu ņĶĶĶu uņ pameera ņleģģĶĶanu un lai aħrņemneeķeem tā atķķķtu laķķa atķķahķ pilņeħtu. ņĶĶĶs leedsās to darit. isņķaidrodams, ka wimam eņot teeņķba aisņtahwetees, kaķ wimam un wina mahķai uņdruħķot ļaupitaji.

1. jultjķ wakarā kreewu ņuħtneezibas ņekretars kaķ dewās uņ medņĶili un Ćreesās pee nazionalistu-rewoluzionaru wa-

doneem Sepechdara un Sirdara Afada ar preefchlitumu, ka Lachows ar ſaweem perſeeſchu kaſateem buhtu ar meeru padotees **naĥionalisteem**, ja wineem nekas netiktu darits. Rewoluzionaru wadoni atbildeja, kaſaki wareschot tahtaf palitt konſtituzionalaſ waldbibas deeneſtā, kura ſa-gahdaſchot perſonas neaſtaramibu. Lachows, kureſch ar ſaweem kaſateem bija duhſchigi zibnijuschees preefch ſchacha, pehz tam otrā deenā, 2. julijā dewās uſ tautas weeteeku namu, pawadits no bahtiareem; zekā laudis winam uſ-gawileja ſaukdami: „bravo, Lachow!“ — Schachs nu redſedams, ka zibnu ſaudejis, 3. julijā rihtā ar ſawu laulatu draudſeni un tronamanteeku glahbās kreemu fuht-neeziabas namā, wirs kura pliwinas kreemu un angļu karogi pār ſhmi, ka ſchachs ſtahw kreemu-angļu abſardſibā. Schachs pehz tam greefās pee Wina Maĥeſtates Kreewijas Keiſara ar telegramu, kureā nodod ſewi un ſawu gimeni Wina Keiſariſkās Maĥeſtates apſardſibā. **Schachs** tahtaf **atteizās no trona**. Pār ſchachu iſſauz libdſſchinejā, nule tā atzeltā ſchacha Mohameda Ali wehl nepilngadigo dehlu Achmedu Mirſu. Gezet ari pawaldonibu. Pār regentu = pawaldoni eezet kaſchāru dinastijas galwu Afidu ul Rullu; pār kara ministri un Teheranas general-

Graf Stanislaw Badenij.

gubernatoru Sepechdaru. — Gedſchwotaji ar ſchahdu pah-maiju meerā. — **Turzija** turpina fuhtit kara ſpehtu uſ **Greekijas** robeſcham. Stahwollis kritiſts. **Kretas** dehſ **Turzijai** ar **Greekiju** karſch war iſzeltees katru brihdi, lai gan leelwalſtis puhlas to nowehrſt. **Angļu** **waldiba** brihdinajuſe **Turziju**, ka, ja **Turzija** uſ-bruttu netoiſnā ſahrtā **Greekijai**, tad leelwalſtis peepſeſtu ar waru **Turzijai** beigt karu ar **Greekiju**. **Greekiju** jau tā peemeſlejuſe nelaiime, bijuſe ſupra ſemes trihze. **Sau-dejumi** miſtigi. Wairaf ſinti zilweku gabjuſchi bojā. Awari zemā ween ſemes trihze ſagrautas 400 maĥjas un no-nahweti 30 zilweki. Gewalnots **Greekijā** tuhtloſcheem zilweku. — Ari **Zentral-Aſijā** bijuſe breesmiga ſemes trihze. Bucharā ſemes trihze bijuſe waj wehl ſiſprata pār Meſinas ſemes trihzi. — **Franzija** Hartinga aſera, pār kuru jau iſhumā ſiwojam pagabjuſchā numurā, wehl arween ſiſpri uſtrauz kauſchu prahtus. Awises pilditas raſteem pār Hartingu-Landeiſenu-Heſelmani. **Franſchu** waldiba turpmaſ wairs nezeetiſchot **Franzija** zitu walſtju ſlepen-poliſiſtu. — **Wahzija** fiſta Buloſa weetā, kureſch atſahpās, pār walſtſkanzleru eezelts eefſchleetu ministrs Teobalds fon Betmans = Holwegſ. Pār pruhſchu eefſchleetu ministri

eezelts tirdſneeziabas ministrs Delbriks; pār tirdſneeziabas ministri — Sidowſ, pār ſinantiſchu ministri — Vermutſ, pār tautas apgaitmoſchanas ministri — fon Trots. **Auſtrijā** nomiris ar treeku Kraſno dſeſſezeka ſtaĥijā bijuſchais **Auſtrijas** ministru preefchneeks grafs **Badenijs**, kureſch 1898. gadā **Böhmijā**, kur iſchegu tautiba pahſwarā, pee-laida iſchegu walodu waldibas eſtahdes pār ſarunu un darſchānu walodu, zaur to **Badenijs** eeguwa wabzus pār ſaweem eenaidneekem, kaſ winam ſcho ſoli nekad nepee-dewa. — **Sweedru** waldiba **Stoſholmā** apzeetinos kreewus iſraidija. Iſraiditee gribeja **Kopenhagenā** iſzeltees malā, bet danu waldiba to neatlahwa un tee tapehz aiſ-brauja uſ **Libeku**.

Londonā, 15. (2.) julijā. Sadurotees ar neſinamu twaikoni nogrima ſemuhdens laima. Libds ar to gabjuſchi bojā wiſi zilweki, kaſ atradās ſemuhdens laimā. Raĥdas zitas laimas laudim, kura ari dabuja bojajumus pee ſa-durſmes, iſdewās iſglahbtees.

Pitsburgā, 17. (4.) julijā. Pee wafarejeem ſtreitu neemeereem 6 zilweki tita nonahweti un 250 eewainoti.

Breſlawā, 14. (1.) julijā. Oderas upes apgabalā nemitigo leetu dehſ no jauna uſnahjuſchi pluhdi. **Auſtrijas** **Sileſijas** robeſchu rajonā pahrluhduſe **Wiſla**. Satiſkme ſtarp **Pruhſijas** un **Auſtrijas** apgabaleem noteet ar laiwam.

omā, 17. (4.) julijā. **Torē** del **Greto** uſſtrehja gaiſā kaĥda pulwera fabrika **Weens** ſtraĥdneeks dabuja galu, diwi gruhti eewainoti.

Nuĥorkā, 13. julijā (30. juniĥā). **Orſabā**, **Meſſikā**, ploſĥjās leela auta un leetus gahſes. Gahja bojā wairaf pār 100 zilweku.

Nuĥorkā, 17. (4.) julijā. **Filadelfijā** fabrika kaĥds tirdſneeziabas nams. **Araſti** jau 10 liſki; domā, ka ſem drupam wehl atrodas ap 20 perſonas.

Konſtantinopolē, 6. (19.) julijā. Zaur pakah-ſchānu tita noteefatas trihſpadſmit perſonas, to ſtarpā 2 generati, 2 paltawneeki un paſiſtamais ſcheiſch **Wachedi**.

Grahmatu galds.

Redakzijas peesuhritas ſekoſchās jaunās grahmatās:

Stolmeiſtars iſ wezajeem labajeem laiteem. Zoku ludſina preefch behrneem 1 zehleena. **Stuju** **Trida**. **Waltā**, 1909. gadā, 3. **Nauka** ap-gahdibā. **Maĥā** 10 kap.

Kā behni andſinomi beſ pehreena? No **Julija** **Borchardta** „**Meeta**“ grahmatneeziabas apgahdibā, **Rigā**. **Wairumā** **Baltkaĥja** grah-matu meſtalā, **Rigā**, **Sworowa** eelā Nr. 40. **Maĥā** 20 kap. — **Drukats** pee **G. Budberga**, **Rigā**, **Leelā** **Jannā** eelā Nr. 24.

Alkohola **jautajums un ſtraĥdneeku iſkſira** no **Richarda** **Frohliſcha** (**Wine**). **Maĥā** 12 kap. **Iſdewuſe** **Atturibas** beedriba „**Muĥelliſ**“ **Rigā**, 1909. g.

Новый путь. **Хрестоматія** для 1 класса средних учебных за-веденій и старших отделений начальных училищ. I. часть. Составилъ А. Иессенъ. **Рига**. Изданіе Д. Зельтмана. 1909. г. Цѣна безъ переплета 60 коп.

Sehtā, meſchā un laukā. Behrneem. IV. **Stahitini** pār derigeem un ſaitigeem dſihwneekem **Maĥā** 12 kap. **Rigas** **Latweeſchu** **Wee-dribas** **Derigu** **Grahmatu** **Nodafas** 207. iſdewumſ. **Rigā**, 1909. g. **Drukats** „**Rigas** **Awises**“ **drukatawā**, **Rigā**, **Sworowa** eelā Nr. 6.

Walejas wehſtules.

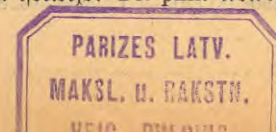
A. — E. **Sinajumſis**, kuros apraſiiti lauku teatra iſrahdes un pār tām ſneegta plaſcha „kritiſa“ newarām uſnemt.

F. F. — D. **Zuhs** peepraſeet atbildes pār tii daudſ leetam, ka to ne deſmit profesori newar atbildet.

E. n. — P. **Zuſtu** dſejoli wehl pār daudſ nepilnigi.

Redaktors: Dr. philos. **P. Sālitſ**.

Iſpahſchneeks un iſdewejs: Dr. phil. **Arnolds** **Plates**.

Brihdinajums!

No maswehrtigeem, sacharina faturoscheem, ihstā pasaules flawenā

Bilza Sinalco

(Franza Hartmana Sinalco Akz. Sab., Detmolde) pakaldarinajumeem teel brihdinats.

Ludžu greešt wehribu Bilza gimetni un banderoli. us original-etiketē ar

General-aistahws **G. Lukiewicz**, Rīgā, Bežu eelā 14, Tel. 4125.

Naudas skapji,

naudas kafetes

jaunās konstrukcijas

wižos leelumos weenmehr kražumā.

Lehtakās zenas.

Hugo Herm. Meyer

mašīnu imports,

Teatra bulwarī Nr. 3.

Par brihwu!

Premiju weidā

un 20 deenu laikā no šchā datuma.

Portreju mahšlineeku beedriba peedabwajās wižem labwehkeem pagatawot wehrtigās, mahšligi iweštās portrejas, rabigā leelumā, pež kaut turās fotografiskās kartes **wilnqi var brihwu**, par to šcho skaišto fotografiju fanehmejē tīkai lai eeteiktu mahšlineeku beedribu faweem radeem un draugeem Luħšfam ufrakstīt sawu familijas wahrou un adrešt us sawās fotografijas otu pušt un iſſuhtit pa pasu us ſchahdu adrešt:

Общество „Семи-Эмаль“, Лодзь 61.

Suħru fotografiju jums atſuhtis at-patak neſabojatu reiſē ar leelo portreju.

Maſleototus uſwalekus un mehtelus lehti pahrdod leelā Smilſchu eelā Nr. 21.

Plakati

atteejotees us eeku bileſchu nodolli teatreem, konzerteem un žiteem iſriho-jumeem pež Wiſſemes gubernatora noteikumeem dabujami **Grusta Plates** drukatawā, Rīgā, pee Petera baſ-nižās un Šahru eelā 13.

Afiņu

truhkums.

Dr. Hommel'a Hematogens

Peeprafot ſewiſchti jauffwer

Kadeu torpuſa wiſahriſis Wladitawlaſā, Dr. med. Schulz: „Es Dr. Hommel'a Hematogenu iſmehginaju 6 pilnigos aſins kraħtumu gadijumos un mani nowehrojumi pee ſcheem gadijumeem ſchini ſinā intereſanti, ka es gadu eepreeſch biju dſeļs preparatus parafſiis ar pawiſam wahjeem panahumeem. Pež Dr. Hommel'a Hematogena leetoſchanas turpreti bij ļoti labi panahumi, kuri pat wehļ pež 1½ mehneſcheem pež beigtas aħriſeſchanas neil ween ka nepamaſinajās, bet wehļ turpinajās. Uſfrihoſchakee panahumi pež Dr. Hommel'a Hematogena leetoſchanas ir eewehrojama apetiteš pazelſchana.

ir no wairak kā 5000 eekſch- un aħriſemju profeforeem un aħriſteem par wiſlabako atſiħts, dabujams wiſās apteekās un apteeku preſchū pahrdotawās.

Dr. Hommel'a Hematogenu un pakaldarinajumi jaatraida.

Baltijas audeklu manufaktur-fabeedriba,

Rīgā. (fabrika 'Pengeragā). Rīgā.

Par fabrikas zenam pahrdod paſchu pahrdotawā

Kungu eelā Nr. 22

Linu un pakulu dlijas un wiſadas audeklu prezes, kā ar balinatus un nebalinatus deegus un ſchnores.

Ihstā No 4711

Eau de Cologne.

Wiķu ſmarschu ideals.

Wehļ neſaſneegta aroma un ſewiſchti atſpiroſinoſchš ir No 4711 Eau de Cologne, tagad wiſām iſgļihtotām ſchitram palizis nepezeeſchams.

Ferd. Mülhens,

Kelnē pee Reines un Rīgā.

Magasina: Šchuhru eelā Nr. 15.

Œchuguna leetawa, granita ſahgetawa un ſliħpetawa

J. Lahzis, Rīgā,

Pletenberga eelā Nr. 19. Telefons Nr. 487,

peedahwa baſchadus granita, marmora un Œchuguna kapu krunstus un peeminellus, kapu beakus, Fehdes (iſ Œchuguna), kapu ſehtas (iſ Œchuguna un kalamas dſeļs) un metala kronus par mehrenam zenam. Apſtellejumus peenem un pahrdod no kraħjuma fabrikas noliktawā, Terbatas eelā Nr. 26. Telefons Nr. 986.

Senu rahditajus iſſuhta beſ maħſas.

Paſta adreſe: J. Lahzis, Rīgā.

.....

Dſeļs gultas, beħru ratinus, maſgajamos ſiekus, petrolejas wahritajus, tehſmaſchinas, emalj. wahrams traukus, petrolejas krabnis, ſtikla un fajansa prezes, nikela un alſenida prezes, peedahwā pa lehtakām zenam

J. E. Mufſchke

lampu fabrikas noliktawa

Terbatas eelā Nr. 18.

Metala kapu kroni leelā iſwehļē lehti.

.....

W. K. Kiessling,

Rīgā, piano magasina, Ē. Jehkaba eelā 8, blakus birſchai.

Fligeli,

Piano,

Harmoniumi,

Klaweeru ſpeħles aparati, Noſchu Œkapji

ſikai ſabakee fabrikati par mehtenam zenam.

Latweefchu Laukfaimneeku Ekonomiskā Sabeedriba

Rigā, leelā Kehnimū eelā Nr. 29

un

==== fawās nodalās: ====

Mukfnē	Selgavā	Šagare	Wentspili
Lužē	Leepajā	Smiltene	Wainodē
Bauškā	Laudoneš-Ddseanā	Subatē	u. t. t.
Dobelē	Rešefnē	Talfoš	
Sekabm. estā	Salbū	Walkā	

peedahwā wifadas laukfaimnezibas mašinas un rihkūs, fehklas, mabkfligūs mehklus un zitus semkopibas peederumus.

Par beedreem Sabeedribā war eestahtees abeja dšimuma laukfaimneeki, tā ari beedribas, eemakfajot wišmas 10 rbl. dalibas un 1 rbl. eestahšanās naudas.

Sabeedribas laikraksts „Semkopis“ isnahk reiši nedetā un malkā ar peesuhitšchanu beedreem 1 rbl., nebeedreem 280 kap. gadā.

A. Schmidt,

šchaujamo eerotšchu meistars, Rigā,

Marstala eelā Nr. 14, tel. 1204,

peedahwā sawa bagatigo šinšchu krašjumu, tā: trihs. un diwstobru Winšestera, Püršcha, Sahwas un mehru šintes, tā ari wišadu šistemu rewolwerus un pistoles par lehtatām zenam.

Reparaturas, tā stobru pabruešchana us labu šchaušchanu, Lesofche eerotšchu pabrgošjumi us zentralaguni u. t. t., tapat ari tablfatu leet-pratejška išlabošchana pee mehrenas atlihošibas.

Wafaras karštās deenās,

tab auglu un ogu pašepilnibā, augsta temperatura, peldešchanās un wišpahriģi daudš nešahrtigata dšihwe, kur weegli war fašlimt ar maģgu, tā labakais aifšarģu lihdsfeklis eeteizams glahšē tehjas waj uhdēni masa glahšite Frantšģu wišna „Sen Raphael“. Šģis dšehrens uštur maģgu normalā šahwollē, šiprina organišmu, atšpirdšina, atšauno špehkus un aišģen šlahpes.

Compagnie du vin St. Raphael, Valence, Drôme, France.

Rigas Brihwprahrtigee Ugunsdšehfeši

(dibin. 1865. g.)

==== Otrdeen, 21. julišā 1909. g. ====

Keišara dahrsā dahrsā fwehtki

Puku išlošesčhana. Pudelu mešchana.
Konfetti karģa.

No pulkšt. 7½ šahkot:

leela warieté išrahde

eezeeniteem špehkeem peedalotees.

Behz išrahdes: Kareiwju musika.

Lotereģa-Alegri.

Galwenee winneši: 1 kungu šelta pulkštens, 1 tautas šlaweeres, 2 dšihwas juhkas, dašchadas šudraba leetas u. t. t.

Leeliška uģunofchana

no pirotechnika N. Wickerta.

Dahrsā iluminadža.

==== Dahrsā atwehrts no plkst. 5 pehz pusd. ====

Ge-ģa dahrsā: 50 kap. Behrneem lihds 12 gadeem 20 kap.

Šehģtās šehdu meetās 50 kap. šewišķi.
Lošģās 5 personam 5 rbl. šewišķi.

Geprčekšheģa bilešchu pahredošchana pee brahkeem Graudin kungeem, Kalku eelā 17 un pee Arth. Mahler kunga, Štrehlnieeku beedribā, Nikolaja eelā Nr. 5.

„Waldschnecken“ Merzens.